

PERSPECTIEFNOTA 2012-2016

De provincie Flevoland in 2012

Bij de totstandkoming van het huidige college van Gedeputeerde Staten zijn door de coalitiepartijen VVD, PvdA, CDA en ChristenUnie ingrijpende keuzes gemaakt om financieel evenwicht, ook op langere termijn, te waarborgen. Deze keuzes kwamen tot stand vanuit een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van het provinciale takenpakket, en binnen de beperkte middelen die na de herverdeling van het provinciefonds tot onze beschikking stonden.

Daarnaast bevat het coalitieakkoord een stevige ambitie waar het gaat om de verdere ontwikkeling van onze provincie. Wij hebben dit verder uitgewerkt in ons collegeuitvoeringsprogramma en de investeringsagenda. Naast de ontwikkelopgave beschrijft het coalitieakkoord tevens een druk op het uitvoeren van beheerstaken die, mede als gevolg van de stille lasten problematiek, om extra middelen vragen.

Inmiddels is dit college een jaar onderweg. De gemaakte keuzes hebben we omgezet in concreet beleid waarbij de eerste resultaten al in de jaarrekening van 2011 goed zichtbaar werden. De ontwikkeling van de provincie is verder ter hand genomen en een onderzoek om de stille lastenproblematiek helder te maken zal dit najaar worden afgerond. Financieel liggen we op koers. De druk op de beschikbare middelen blijft echter, mede als gevolg van de economische recessie, onverminderd hoog. Het huidige kabinet heeft omvangrijke bezuinigingen in voorbereiding die zeker van invloed zullen zijn op de uitkeringen aan onze provincie.

Gelet op deze sombere verwachtingen wordt in deze Perspectiefnota 2012-2016 opnieuw ingezet op de uitvoering van het in het Coalitieakkoord vastgestelde beleid en is de ruimte voor nieuw beleid beperkt. Bovendien past het binnen ons streven van een gedegen financieel beleid dat wij u voor de jaren 2013-2016 een reëel sluitende begroting gaan presenteren.

Voor zover er in deze Perspectiefnota financiële veranderingen optreden zijn deze een direct gevolg van nieuwe inzichten in de ontwikkeling van algemene dekkingsmiddelen, stelposten en de kosten van bestaand beleid. Met deze Perspectiefnota leggen wij een basis voor de Algemene Beschouwingen in mei 2012. Wij kijken uit naar het debat in Provinciale Staten over de kaderstelling voor de periode 2013-2016. De uitkomsten hiervan zullen wij daarna verwerken in de Programmabegroting 2013.

Lelystad, 24 april 2012

Gedeputeerde Staten van Flevoland,

Secretaris

Voorzitter

Inhoudsopgave

I	Bestuurlijke samenvatting	7
1	Bestuurlijke samenvatting	8
II	Financieel perspectief 2012-2016	13
2	Financieel perspectief 2012-2016.....	14
III	Inhoudelijk perspectief 2012-2016	23
3	Ruimte.....	24
4	Bereikbaarheid.....	26
5	Economie	31
6	Samenleving	33
7	Investeringsagenda	36
8	Bestuur	40
9	Bedrijfsvoering.....	44
IV	Financieel totaaloverzicht	47
10	Financieel totaaloverzicht	48
V	Risico's en onzekerheden	51
11	Risico's en onzekerheden	52
	Bijlagen	55
1.	Bestuurlijke afspraken op financieel terrein.....	56
2.	Rapportage ombuigingen Programmalasten.....	57
3.	Actualisatie PMIT 2012-2016	69
4.	Paragraaf weerstandsvermogen Jaarverslag 2011.....	72

|

Bestuurlijke samenvatting

1 Bestuurlijke samenvatting

In deze Perspectiefnota 2012-2016 schetsen wij het financieel perspectief voor het lopende jaar 2012 en de jaarschijven 2013-2016 die onderdeel zullen uitmaken van de dit najaar aan u aan te bieden ontwerp programmabegroting 2013. Daarnaast gaan wij in op de voortgang van de beleidsuitvoering, afgezet tegen de doelstellingen en middelen die daarvoor in de programmabegroting 2012 zijn opgenomen.

Tijdens de algemene beschouwingen in mei van dit jaar kunt u beoordelen hoe ons college omgaat met gemaakte afspraken en kunt u richting geven aan de ontwikkeling van de nieuwe begroting. In deze Perspectiefnota doet het college van GS daartoe voorstellen.

In de Nota wordt gewezen op een aantal begrotingsonzekerheden. Daarbij is het effect van de aangekondigde nieuwe rijksombuigingen op de provinciale inkomsten een belangrijke. Bij het opstellen van deze Nota was daarover nog volstrekt geen duidelijkheid. Om die reden stelt ons college u voor om hiervoor een stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016 op te nemen.

Gelet op de sombere verwachtingen rondom onze inkomsten, gekoppeld aan onze bescheiden reservepositie, wordt in deze Perspectiefnota ingezet op de uitvoering van het in het Coalitieakkoord vastgelegde beleid en is de ruimte voor nieuw beleid beperkt. Bovendien gaan wij voor de jaren 2013-2016 een reëel sluitende begroting presenteren. Gezien de verwachting dat nieuwe rijksombuigingen de komende jaren ook een nadelig effect hebben op de provinciale inkomsten, zal dat niet eenvoudig zijn.

1.1 Bestuurlijke afspraken op financieel terrein

In het Coalitieakkoord is geconstateerd dat het huidige financiële perspectief leidt tot een zeer strak financieel kader voor de huidige bestuursperiode. De uitgangspunten zoals vastgelegd in het coalitieakkoord zijn hierbij leidend maar ook voor zaken die niet in het akkoord zijn benoemd, zijn strakke financiële kaders uitgangspunt. Bij de behandeling van het coalitieakkoord en de Voorjaarsnota 2011 in de Staten hebben verschillende partijen nog eens het belang onderstreept van discipline op de financiële portefeuille.

Om die reden zijn er binnen ons college nadere afspraken gemaakt die het belang van financiële discipline onderstrepen. Deze afspraken passen goed bij het gewenste beeld en zijn naar onze mening een voorwaarde om invulling te geven aan de financiële verantwoordelijkheid. Het gaat daarbij om zaken als opvangen van tegenvallers, inzet van meevallers, bekostiging nieuw beleid, omgaan met rijksombuigingen op doeluiteringen, etc.

De gemaakte afspraken zijn als bijlage 1 bijgevoegd. Wij hebben deze afspraken als uitgangspunt gehanteerd bij deze Perspectiefnota.

Daarnaast worden bij het feitelijke opstellen van de Programmabegroting 2013 voorts de volgende bestuurlijke uitgangspunten toegepast:

- Voorstellen dienen te passen binnen het Coalitieakkoord en het Collegeuitvoeringsprogramma
- Bij de daadwerkelijke opstelling van de begroting 2013 en volgende jaren zullen posten financieel en inhoudelijk doorgelicht worden, een en ander conform het gestelde in het Collegeuitvoeringsprogramma (blz. 34; up 7.1.4). Om hieraan invulling te geven wordt gekozen voor een versterkte ambtelijke screening, waarbij de (omvangrijkere) ramingen kritisch getoetst worden op inhoud en onderbouwing. Daarbij zal tevens worden gekeken naar de werkelijke lasten in voorgaande jaren.

1.2 Voortgang provinciale ombuigingen 2012-2015

Wij hebben in het Collegeuitvoeringsprogramma 2011-2015 opgenomen (activiteit 7.1.6) dat wij de ombuigingsoperatie gedurende de gehele collegeperiode monitoren en dat wij via de P&C-cyclus periodiek hierover rapporteren aan Provinciale Staten. In deze Perspectiefnota 2012-2016 treft u de eerste rapportage aan.

Opdracht

De ombuigingen bedragen in 2012 € 4,5 mln. en lopen op tot € 14 mln. vanaf 2014. De invulling van de ombuigingen verloopt via twee sporen; enerzijds via de programmalasten (bijvoorbeeld verlaging van subsidies) en anderzijds via de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld verlaging van formatie).

De ombuigingen op de programmalasten zijn budgettair verwerkt bij de diverse programmaonderdelen. Met uitzondering van het programmaonderdeel Mobiliteit (stelpost in 2014 en 2015 van € 1,3 mln.) zijn er geen taakstellende stelposten opgenomen.

De ombuigingen op de bedrijfsvoering zijn via twee ramingen als taakstelling opgenomen in de Programmabegroting 2012. Wij komen hierop terug bij het programmaonderdeel onvoorzien en stelposten (paragraaf 2.2)

Rapportage

De rapportage over de ombuigingen is onderverdeeld in enerzijds een rapportage over de ombuigingen op de programmalasten en anderzijds op de bedrijfsvoering. In de Programmabegroting 2012 is in bijlage D per programmaonderdeel de ombuiging per jaar weergegeven, met een concretisering in de kolom 'Toelichting'. Deze opzet hanteren wij ook voor de rapportage over de ombuigingen. Wij hebben deze informatie nu als bijlage 2 opgenomen bij de Perspectiefnota en hieraan een kolom 'Rapportage Perspectiefnota 2012-2016' toegevoegd. In deze kolom hebben wij per ombuiging de stand van zaken weergegeven.

Ombuigingen programmalasten

Op basis van de rapportage in de bijlage kan gesteld worden dat de ombuigingen op subsidies gerealiseerd worden doordat subsidieplafonds teruggebracht zijn en/of bijdragen stopgezet zijn. Wij hebben de subsidieontvangers geïnformeerd over onze maatregelen voor het lopend begrotingsjaar en toekomstige begrotingsjaren. Met betrekking tot de niet-subsidiebudgetten hebben wij de daarvoor bestemde budgetten verlaagd. Dit betekent ook dat wij minder activiteiten uitvoeren cq. ondersteunen. Dit hebben wij ambtelijk door laten vertalen in de afdelingsplannen.

Met betrekking tot de stelpost binnen het programmaonderdeel 'Mobiliteit' ad € 1,3 mln. vanaf 2014 melden wij dat we de aankomende twee jaren gebruiken voor een diepgaand onderzoek naar de omvang van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Voor de ombuiging op Omroep Flevoland bereiden wij een plan van aanpak voor op welke wijze wij deze ombuiging denken te realiseren. Wij betrekken hierin de landelijke ontwikkelingen rondom regionale omroepen in het publieke mediabestel en de juridische procedures die lopen in de provincies Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht.

Ombuigingen bedrijfsvoering (formatie en materiële kosten)

Naar huidige inzichten verlopen de beoogde vermindering van de formatie en de bijbehorende bezetting volgens schema en is er op dit moment geen aanleiding om in financiële zin hiervoor aanvullende voorzieningen te treffen. In de programmabegroting 2013 zal de stelpost ombuigingen formatie reeds deels worden omgezet in een meerjarige verlaging van de personeelslasten. Voor de jaren 2013 en volgende blijft een raming gehandhaafd die in die jaren nader zal worden ingevuld.

Gekoppeld aan de ombuiging op de formatie wordt eveneens een ombuiging doorgevoerd op de materiële kosten die samenhangen met het functioneren van de ambtelijke organisatie. Ook hiervoor is een stelpost opgenomen, waarvan de invulling inmiddels is gestart. Een belangrijk deel van de doorgevoerde ombuigingen vloeit direct voort uit de terugloop van het aantal formatieplaatsen. Een ander deel is inmiddels in concrete maatregelen uitgewerkt. De ombuiging van € 0,7 mln. voor het jaar 2012 is op enkele tienduizenden euro's na inmiddels geheel

gerealiseerd. Voor 2013 en latere jaren moet nog een verdere concretisering plaatsvinden. Voor de jaren 2013 en volgende blijft een raming gehandhaafd die in die jaren nader zal worden ingevuld.

1.3 Voortgang uitvoering Programmabegroting 2012 en Collegeuitvoeringsprogramma

Voor het jaar 2012 ligt de uitvoering van de programmabegroting en het Collegeuitvoeringsprogramma 2011-2015 goed op schema. Uiteraard is er op onderdelen sprake van afwijkingen en onzekerheden. Het meest in het oog springend is de situatie rondom het OostvaardersWold. Ook het Deelakkoord Natuur kan in dit verband genoemd worden.

In de hoofdstukken 2 en 3 worden voorstellen gedaan om enkele bedragen in de programmabegroting 2012 te wijzigen. Deze wijzigingen leiden per saldo tot een extra financiële ruimte van € 0,73 mln. Het voorstel is om dit bedrag toe te voegen aan de algemene reserve, met het oog op het versterken van de provinciale weerstandscapaciteit.

Voor een deel werken deze voorstellen door naar 2013 en volgende jaren. Deze doorwerking is betrokken bij de kaderstelling voor 2013-2016.

1.4 Kaderstelling 2013-2016

Provinciale Staten van Flevoland stelden in november 2011 een sluitende Programmabegroting 2012 vast, inclusief een sluitende meerjarenraming 2013-2015. Dit is het vertrekpunt voor deze Perspectiefnota 2012-2016. Het begrotingssaldo 2012-2015 is mede bepaald door de aanwezigheid van een aantal stelposten. Op de voortgang van de invulling en ontwikkeling van deze stelposten wordt in de Perspectiefnota nader ingegaan.

De huidige meerjarenraming biedt een financiële doorkijk tot en met 2015. In de op te stellen programmabegroting 2013 zal de jaarschijf 2016 worden toegevoegd. In grote lijnen zal de jaarschijf 2016 gelijk zijn aan de jaarschijf 2015. Voor zover nu reeds afwijkingen in 2016 bekend zijn, wordt hiermee in deze Perspectiefnota rekening gehouden.

Zoals uit het verdere vervolg van deze Perspectiefnota zal blijken, is het financieel perspectief voor de jaren 2013-2016 niet rooskleurig en met diverse onzekerheden omgeven. Wij hebben ervoor gekozen de beperkte financiële ruimte die wij de komende jaren zien ontstaan te reserveren voor die onzekerheden. Dit gebeurt in de vorm van een stelpost onzekerheden Perspectiefnota ter grootte van € 2,0 mln. per jaar.

Dit betekent dat wij de komende jaren geen ruimte zien voor nieuw beleid of intensivering van het bestaande beleid. Dat houdt onder andere in dat wij op dit moment bijvoorbeeld geen mogelijkheden zien om aanvullende middelen te reserveren voor de stille lasten problematiek die op de middellange termijn naar verwachting meer middelen zal vragen dan het bedrag van € 4,5 mln. dat hiervoor vanaf 2014 jaarlijks beschikbaar is.

Onder verwijzing naar de ontwikkelingen per onderdeel die hierna in de hoofdstukken 2 en 3 zijn opgenomen kan het volgende perspectief op hoofdlijnen worden geschetst.

Ontwikkeling begrotingssaldo Perspectiefnota	2012	2013	2014	2015	2016
Begrotingssaldo primitief	0	0	0	0	0
mutaties programmaonderdeel algemene dekkingsmiddelen (hfd 2)	263	503	254	-121	-496
mutaties programmaonderdeel onvoorzien en stelposten (hfd 2)	-986	-537	-73	-512	-795
mutaties overige programmaonderdelen en bedrijfsvoering (hfd 3)	-3	-138	-138	-75	-44
Begrotingssaldo na mutaties	-726	-172	43	-708	-1.335

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

1.5 Conclusie

In alle jaren is er dus sprake van begrotingsoverschotten, met uitzondering van 2014. De conclusie is dat het mogelijk moet zijn om, op basis van huidige inzichten, tot een reëel sluitende Programmabegroting 2013 en meerjarenraming 2014-2016 te komen zonder dat daarvoor additionele ombuigingen noodzakelijk zijn. In de Perspectiefnota is aangegeven dat bij de nadere uitwerking en opstelling van de Programmabegroting 2013 naar verwachting nog verschillen ontstaan voor 2013 en volgende jaren. Zo nodig zal daarbij incidenteel gebruik worden gemaakt van het thans verwachte overschot van € 0,73 mln. voor 2012, waarvan is voorgesteld dit toe te voegen aan de algemene reserve.

Bij deze conclusie wordt wel uitdrukkelijk aangetekend dat er diverse begrotingsonzekerheden zijn; in deze nota is hiervoor vanaf 2013 een ruimte van € 2,0 mln. per jaar gereserveerd. Eén van de grotere onzekerheden is daarbij het effect dat de nieuwe rijksombuigingen op de provinciale inkomsten zullen hebben. Of de voorgestelde ruimte van € 2,0 mln. toereikend zal blijken te zijn voor deze en andere in de Perspectiefnota genoemde onzekerheden zal de toekomst uitwijzen.

Opgemerkt wordt nog dat het op grond van de huidige financiële vooruitzichten niet mogelijk is om de komende jaren substantieel meer ruimte te reserveren voor de stille lasten problematiek dan het bedrag van € 4,5 mln. dat hiervoor thans vanaf 2014 is geraamd. In 2012 wordt het onderzoek gestart naar de omvang van de vervangingsinvesteringen in de infrastructuur in de komende decennia. De uitkomsten hiervan zullen informatie opleveren over de verwachte omvang van de 'stille lasten' op de langere termijn.

Financieel perspectief 2012-2016

2 Financieel perspectief 2012-2016

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen weergegeven die zich (kunnen) voordoen in de programmaonderdelen 'algemene dekkingsmiddelen' (§ 2.1) en 'onvoorzien en stelposten' (§ 2.2) die in de begroting zijn opgenomen. Het vertrekpunt daarbij is de in november 2011 door Provinciale Staten vastgestelde programmabegroting 2012.

De programmabegroting 2012 inclusief de daarin opgenomen meerjarenraming 2013-2015 is reëel sluitend met een meerjarig begrotingssaldo van 0. In de begroting is evenwel een aantal stelposten verwerkt die aan het begrotingssaldo hebben bijgedragen. Stelposten worden in de begroting opgenomen als bepaalde uitgaven nog niet duidelijk zijn of als bepaalde taakstellingen nog nader moeten worden ingevuld.

Hieronder wordt in het kort het financiële beeld weergegeven zoals dat bestond bij vaststelling van de programmabegroting 2012. Daarbij zijn, voor het inzicht, de stelposten apart vermeld.

Ontwerp programmabegroting 2012 (bedragen x € 1.000)	2012	2013	2014	2015
Begrotingssaldo exclusief stelposten	457	2.812	7.554	7.982
stelpost onvoorzien uitgaven	300	300	300	300
stelpost loon en prijsontwikkeling	600	1.681	3.207	4.686
stelpost stille lasten	0	0	4.500	4.500
stelpost ombuigingen formatie	-1.784	-2.649	-3.000	-3.802
stelpost ombuiging materiële kosten	-741	-1.069	-1.250	-1.250
stelpost risicobuffer ombuigingen	836	972	-273	1.035
stelpost onzekerheden kadernota 2012	596	1.690	2.183	626
stelpost rentelasten investeringsagenda/begrotingssaldo*	650	1.887	1.887	1.887
Begrotingssaldo inclusief stelposten	0	0	0	0

* bij amendement is de stelpost rentelasten investeringsagenda verlaagd naar 0 en is het bedrag toegevoegd aan de stelpost begrotingssaldo

2.1 Programmaonderdeel Algemene dekkingsmiddelen

De inkomsten van de provincie bestaan grosso modo uit algemene dekkingsmiddelen en doeluitkeringen. Voor de laatste categorie geldt dat mutaties daarin in beginsel geen bijdrage leveren aan de begrotingsruimte. Immers, deze inkomsten moeten verplicht worden besteed aan het doel waarvoor ze zijn toegekend. Een alternatieve inzet is niet mogelijk.

De algemene dekkingsmiddelen kennen een vrije bestedingsmogelijkheid. Mutaties daarin zijn wel van invloed op de begrotingsruimte. De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de uitkering uit het Provinciefonds, de opbrengst uit de door de provincie geheven opcenten op de motorrijtuigenbelasting, rentebaten en dividenden. De eerste twee zijn daarbij in omvang veruit het belangrijkste.

Hieronder wordt ingegaan op de (voorzien) ontwikkelingen in deze algemene dekkingsmiddelen.

2.1.1 Provinciefonds

In 2011 is het nieuwe verdeelmodel voor het Provinciefonds ingevoerd. Dit heeft voor Flevoland niet tot een verbetering van de financiële positie geleid. De effecten van het nieuwe verdeelmodel zijn al in de huidige meerjarenraming verwerkt.

Zoals bekend wordt verondersteld wordt binnen het nieuwe verdeelmodel Provinciefonds onderscheid gemaakt in zogenaamde beheertaken en ontwikkeltaken. De omvang en verdeling van het beheerdeel zal naar verwachting de komende jaren relatief stabiel zijn. Het ontwikkeldeel zal meer dynamiek vertonen en periodiek onderwerp zijn van herijking. Waarschijnlijk zal over enkele jaren een eerste herijking aan de orde kunnen zijn. Op een eventuele uitkomst daarvan wordt in deze perspectiefnota niet vooruitgelopen, wat inhoudt dat de omvang van het ontwikkeldeel voor Flevoland tot en met 2016 als constant is verondersteld.

Vanaf 2012 is de zogenaamde normeringmethodiek weer in werking gesteld; deze was in de periode 2009-2011 tijdelijk losgelaten. Deze methodiek houdt in dat de ontwikkeling van de omvang van het Provinciefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Deze methode is ook wel bekend als de 'samen de trap op en af' systematiek. Dit houdt in dat als het rijk extra uitgaven doet de provincies daarvan meeprofiteren en omgekeerd. Gelet op de toestand van de rijksfinanciën zal er de komende vooral sprake zijn van samen de trap af.

In de Voorjaarsnota van het rijk zullen mogelijk nieuwe ombuigingen worden aangekondigd die effect zullen hebben op de ontwikkeling van het Provinciefonds. Op het moment van opstellen van deze Perspectiefnota (medio maart 2011) is hierover nog niets bekend. Vooralsnog wordt hierop nog niet geanticipeerd en wordt voor deze Perspectiefnota uitgegaan van de inzichten die in de laatste Provinciefondscirculaire (september 2011) zijn gepresenteerd. Deze zijn reeds in de huidige meerjarenraming verwerkt. In de meicirculaire 2012 zullen de effecten van de Voorjaarsnota van het rijk worden verwerkt. Bij de opstelling van de programmabegroting 2013 zullen de effecten hiervan voor Flevoland worden meegenomen¹.

NB.

Vooruitlopend op de meicirculaire wordt wel reeds één budgetneutrale mutatie met betrekking tot het provinciefonds voorgesteld. Het betreft hier de bijdrage die Flevoland van het rijk ontvangt in het kader van de zogenaamde Green Deal. Voor nadere informatie wordt verwezen naar onderdeel 3.5.1. van deze Perspectiefnota. Aangezien het rijk schriftelijk heeft aangekondigd deze bijdrage te zullen verstrekken in de vorm van een driejarige decentralisatie-uitkering in het Provinciefonds, kan de Provinciefondsuitkering voor 2012-2014 worden verhoogd met in totaal € 1,2 mln. Hier staan echter lasten van gelijke omvang tegenover, zodat deze mutatie geen effect heeft op de begrotingsruimte.

2.1.2 Opcenten Motorrijtuigenbelasting

Op grond van de Provinciewet heft de provincie een opslag (opcenten) op de motorrijtuigenbelasting (MRB). Het rijk stelt hiervoor de maximale hoogte vast, die jaarlijks wordt aangepast in verband met loon- en prijsontwikkelingen. Daarbinnen bepaalt de provincie zelf het tarief.

In het Coalitieakkoord is vastgelegd dat het belastingtarief voor 2012 en 2013 ongewijzigd blijft en dat in 2013 nadere besluitvorming plaatsvindt over een eventuele indexering van de tarieven vanaf 2014. In de huidige meerjarenraming is rekenkundig voor 2014 en volgende jaren uitgegaan van het handhaven van het tarief op het niveau 2013. Wij stellen thans voor om, vooruitlopend op de uitkomst van deze besluitvorming, vanaf 2014 uit te gaan van herinvoering van de indexering van het tarief voor de opcenten MRB. Daarbij wordt voorlopig uitgegaan van 1% per jaar. Mocht in 2013

¹ Ter informatie kan worden opgemerkt dat een verlaging van de voor de normeringmethodiek relevante rijksuitgaven met € 1 mrd. een nadelig effect op het Provinciefonds heeft van grofweg € 10 mln, ofwel voor Flevoland circa € 0,5 mln. Niet alle rijksuitgaven tellen echter mee voor de normeringmethodiek. Daarnaast kan het rijk besluiten een deel van het tekort op te lossen door lastenverzwaring. Dit heeft geen effect op de normering van het Provinciefonds. Daarom dienen eerst de uitkomsten van de meicirculaire te worden afgewacht alvorens een betrouwbare inschatting gemaakt kan worden van de gevolgen van de rijksombuigingen.

worden besloten niet tot indexering over te gaan, dan zal dit worden gecorrigeerd. De indexering met 1% per jaar leidt jaarlijks tot een meeropbrengst van circa € 0,45 mln. per jaar.

De afgelopen jaren is de belastingopbrengst nadelig beïnvloed door het besluit van het rijk om de zogenoemde zeer zuinige auto's vrij te stellen van motorrijtuigenbelasting. Momenteel hebben wij een inkomstendering van circa € 4 mln. door de vrijstelling van de zeer zuinige auto's. In de zogenaamde Autobrief uit 2011 heeft het kabinet aangekondigd met ingang van 2014 de belastingvrijstelling voor de zuinige auto's nagenoeg geheel te willen beëindigen. In de huidige meerjarenraming is hierop deels geanticipeerd door vanaf 2014 uit te gaan van invoering van een kwarttarief voor de zuinige auto's. Omdat de herinvoering tegen een voltarief nog niet zeker is wordt het positieve financiële effect hiervan nog niet in de begroting verwerkt. Wel kan het worden beschouwd als een 'positief risico'.

Op basis van het voertuigenbestand van 1 januari 2012 en de werkelijke ontvangsten over de eerste maanden van het jaar mag een hogere opbrengst worden verwacht dan nu in de begroting 2012 is geraamd. Mogelijk gaat het om een bedrag van minimaal € 0,5 mln. Gelet op de onzekerheden die er zijn (verdere ontwikkeling van het aantal zeer zuinige auto's in 2012, gevolgen van de recessie voor het autobezit) wordt de raming voor 2012 vooralsnog beperkt aangepast met structureel € 0,2 mln. Indien de werkelijke opbrengsten over het eerste half jaar van 2012 daartoe aanleiding geven, zal bij de Najaarsnota tot verdere bijstelling van de raming worden overgegaan. Bij de opstelling van de programmabegroting 2013 zullen deze effecten worden meegenomen.

Door de koppeling die er bestaat tussen de opbrengst uit de opcenten MRB en de voeding van de reserve Infracfonds, komt van de geraamde meeropbrengst van € 0,2 mln. circa € 16.000 ten gunste van genoemde reserve. Het netto begrotingseffect is derhalve € 184.000.

Mutaties opbrengst opcenten MRB	2012	2013	2014	2015	2016
effect actualisatie raming	-200	-200	-200	-200	-200
af: toevoeging reserve Infracfonds	16	16	16	16	16
effect indexering vanaf 2014 met 1%	0	0	-450	-900	-1.350
Totaal mutaties opbrengst opcenten MRB	-184	-184	-634	-1.084	-1.534

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

2.1.3 Rentebaten en dividenden

a. Rentebaten

In de huidige meerjarenraming zijn rentebaten opgenomen wegens het uitzetten van beschikbare liquiditeiten. Daarbij gaat het om een bedrag van € 1,2 mln. per jaar, gebaseerd op een liquiditeitsomvang van € 60 mln. en een rendement van 2%.

Inmiddels is er nader inzicht ontstaan in de meerjarige ontwikkeling van de omvang van de provinciale liquiditeiten inclusief het mogelijke effect hierop van een gefaseerde uitvoering van de investeringsagenda. Daaruit blijkt dat er een terugloop van liquiditeiten mag worden verwacht van gemiddeld € 5 tot € 10 mln. per jaar. De uitkomst van de dit jaar gestarte inventarisatie naar vervangingsinvesteringen infrastructuur (stille lasten problematiek) kan dat beeld nog wijzigen.

De situatie op de financiële markten is zodanig onzeker dat wij het voornemen hebben om over te gaan op "schatkistbankieren". Dit heeft naar verwachting een beperkt nadelig effect op het rendement.

Naar huidige inzichten is een verondersteld rendement van 2% per jaar te optimistisch. Externe deskundigen verwachten dat de korte rente over 2012 niet hoger dan 1% zal zijn. In deze Perspectiefnota zijn de gevolgen van deze rentevisie verwerkt, leidende tot een verwacht gemiddeld rendement over 2012 van 1,2%. Voor 2013 en volgende jaren hanteren wij voorlopig een rendement van 1% op uitstaande gelden, gebaseerd op een mogelijke overgang naar schatkistbankieren.

De financiële effecten van de gewijzigde inzichten in de rentebaten zijn als volgt.

Raming rentebaten programmabegroting 2012	2012	2013	2014	2015	2016
omvang liquiditeiten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
verwacht rendement	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
huidige raming rentebaten (A)	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Raming rentebaten Perspectiefnota 2012-2016	2012	2013	2014	2015	2016
omvang liquiditeiten	70.000	60.000	52.500	45.000	37.500
verwacht rendement	1,2%	1,0%	1,0%	1,0%	1,0%
herziene raming rentebaten (B)	-840	-600	-525	-450	-375
Mutaties rentebaten (B)-(A)	360	600	675	750	825

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Door het werken met een netto renteraming (dus inclusief de effecten van een gefaseerde uitvoering van de investeringsagenda) is de noodzaak van een aparte stelpost rentelasten investeringsagenda (c.q. begrotingsruimte) vervallen. Bij het onderdeel stelposten wordt hierop teruggekomen

b. dividenden

Voor onze inkomsten uit dividenduitkeringen spelen drie ontwikkelingen een rol.

De BNG keert over 2012 een lager dividend uit. Dit houdt verband met de verscherpte kapitaalvereisten voor banken. De bank stelt voor de noodzakelijke groei van het eigen vermogen onder andere te realiseren door een kleiner deel van de winst uit te keren aan de aandeelhouders. Voor Flevoland betekent bovenstaande een nadeel van € 86.500. Uit oogpunt van voorzichtigheid stellen we deze dividendraming structureel bij.

Afvalzorg NV voorziet op de wat langere termijn teruglopende resultaten. Naar verwachting zal voor 2012 en 2013 nog op een dividend in de huidige omvang (€ 125.600) mogen worden gerekend. Vanaf 2014 zijn de vooruitzichten zo onzeker dat vooralsnog niet meer van een dividenduitkering in die jaren wordt uitgegaan.

Tenslotte mag nog gerekend worden op een slotdividend van de in 2011 ontbonden NV Afvalverwerkingsbedrijf Het Friese Pad. Na de finale afronding ontvangen we een eindverantwoording en het slotdividend. Hoe hoog dit slotdividend wordt is nog niet bekend. Het zal maximaal € 166.000 bedragen. We hebben uit voorzichtigheid geen (slot)dividend geraamd in de begroting 2012. Wij melden in de Najaarsnota welke bedrag daadwerkelijk is ontvangen.

Mutaties dividendinkomsten	2012	2013	2014	2015	2016
lager dividend BNG	87	87	87	87	87
lager dividend Afvalzorg	0	0	126	126	126
slotdividend Friese Pad	p.m.	0	0	0	0
Totaal mutaties dividendinkomsten	87	87	213	213	213

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

2.1.4 Resumé Programmaonderdeel Algemene dekkingsmiddelen

Ten opzichte van de huidige meerjarenraming voorzien wij de volgende ontwikkelingen ten aanzien van de algemene dekkingsmiddelen.

Mutaties algemene dekkingsmiddelen	2012	2013	2014	2015	2016
effect nieuwe rijksomgevingen op Provinciefondsuitkering § 2.1.1	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
effect actualisatie/herberekening MRB (netto) § 2.1.2	-184	-184	-184	-184	-184
effect indexering MRB vanaf 2014 § 2.1.2			-450	-900	-1.350
effect herinvoering MRB zuinige auto's vanaf 2014 § 2.1.2			- p.m.	- p.m.	- p.m.
effect herberekening netto rentebaten § 2.1.2	360	600	675	750	825
mutaties dividenduitkeringen § 2.1.3	87	87	213	213	213
Totaal ontwikkelingen baten	263	503	254	-121	-496

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

In deze Perspectiefnota wordt dus uitgegaan van lagere algemene dekkingsmiddelen dan thans in de begroting en meerjarenraming zijn verwerkt. Daarbij wordt voor twee onzekere posten voorlopig een p.m. raming gehanteerd. Hierop wordt nader teruggekomen bij het voorstel om een stelpost risico's Perspectiefnota 2012-2016 op te nemen. Dit zal in samenhang gebeuren met een aantal voorziene risico's in de lastenramingen. Daarop wordt hieronder nader ingegaan.

2.2 Programmaonderdeel Onvoorzien en stelposten

Het is gebruikelijk om de term stelposten te gebruiken voor begrotingsposten waarvan het doel weliswaar bekend is maar de definitieve omvang en invulling nog niet geheel zeker zijn. Ook kunnen stelposten in de begroting worden opgenomen als bepaalde taakstellingen nog nader moeten worden ingevuld.

Zoals in hoofdstuk 2 is aangegeven is in de ontwerp programmabegroting 2012 een aantal stelposten opgenomen. Deze zijn hieronder vermeld. De huidige meerjarenraming bevat ramingen tot en met 2015. Voor de jaarschijf 2016 is de raming van 2015 als vertrekpunt gehanteerd.

Ontwerp programmabegroting 2012	2012	2013	2014	2015	2016
stelpost onvoorziene uitgaven	300	300	300	300	300
stelpost loon en prijsontwikkeling	600	1.681	3.207	4.686	4.686
stelpost stille lasten	0	0	4.500	4.500	4.500
stelpost ombuigingen formatie	-1.784	-2.649	-3.000	-3.802	-3.802
stelpost ombuiging materiële kosten	-741	-1.069	-1.250	-1.250	-1.250
stelpost risicobuffer ombuigingen	836	972	-273	1.035	1.035
stelpost onzekerheden kadernota 2012	596	1.690	2.183	628	628
stelpost rentelasten investeringsagenda/begrotingssaldo*	650	1.887	1.887	1.887	1.887
Totaal stelposten ontwerp programmabegroting 2012	457	2.812	7.554	7.984	7.984

bedragen x € 1.000

* bij amendement is de stelpost rentelasten investeringsagenda verlaagd naar 0 en is het bedrag toegevoegd aan de stelpost begrotingssaldo

Hieronder wordt per stelpost aangegeven met welk doel deze is opgenomen, of deze nog nodig is en of de omvang naar huidige inzichten nog juist is.

2.2.1 Onvoorziene uitgaven

In het Coalitieakkoord is vastgelegd dat jaarlijks een post voor onvoorziene uitgaven ter grootte van € 0,3 mln. in de begroting wordt opgenomen. Wij zien geen reden om daarvan af te wijken voor 2013 en volgende jaren.

2.2.2 Loon- en prijsontwikkeling

De uitgavenramingen in de meerjarenraming bij de programmabegroting zijn gebaseerd op het prijspeil van de eerste jaarschijf (het begrotingsjaar). Voor loon en prijsontwikkelingen die zich in de daarop volgende jaren voordoen wordt een stelpost loon en prijsontwikkeling gehanteerd.

De stelpost heeft betrekking op drie uitgavencategorieën:

- Salarissen en sociale lasten provinciaal personeel
- Aankoop goederen en diensten door de provincie
- Jaarlijkse subsidies aan derden

In 2011 en 2012 zijn de budgetten voor goederen en diensten niet verhoogd voor loon en prijsontwikkelingen (als ombuigingsmaatregel).

De jaarlijkse subsidies aan derden zijn de afgelopen jaren wel geïndexeerd. Wel is schriftelijk aan de gesubsidieerde instellingen meegedeeld dat zij in 2013 geen loon- en prijscompensatie meer zullen ontvangen.

De ontwikkeling van de salariskosten van het provinciaal personeel (gevolgen van CAO en mutaties in pensioenpremies en sociale lasten) is tot dusverre integraal gecompenseerd in de salarisbudgetten van de afdelingen.

Voor 2013 wordt de volgende gedragslijn voorgesteld.

- Landelijk bepaalde mutaties in salarissen en sociale lasten van het provinciaal personeel worden gecompenseerd in de organisatiebudgetten;
- Budgetten voor goederen en diensten worden voor 2013 opnieuw niet geïndexeerd;
- Subsidies aan derden worden voor 2013 niet geïndexeerd.

Voor de jaren 2014 en volgende zal de gedragslijn nader worden bepaald op basis van een evaluatie rondom de huidige methodiek van loon en prijscompensatie, die in de loop van 2012 zal worden gehouden.

Indien in 2013 uitsluitend rekening wordt gehouden met prijsontwikkelingen bij het onderdeel salarissen en sociale lasten, kan de stelpost voor dat jaar worden verlaagd. In afwachting van de herijking in 2012 van de methodiek van loon en prijscompensatie wordt voor de jaren 2014 en volgende voorlopig wel ruimte gereserveerd om indexering vanaf 2014 op de in de afgelopen jaren gebruikelijke wijze mogelijk te maken.

Voor de hoogte van de stelpost betekent dit een (structurele)verlaging met € 0,3 mln. De financiële uitwerking van de hierboven voorgestelde gedragslijn op de hoogte van de post is dan als volgt:

Loon en prijsontwikkeling	2012	2013	2014	2015	2016
oorspronkelijke raming	600	1.681	3.207	4.686	4.686
mutatie op basis van voorgestelde gedragslijn 2013	0	-300	-300	-300	-300
raming na wijziging	600	1.381	2.907	4.386	4.386

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

NB.

Voor het jaar 2016 is voornamelijk de raming voor 2015 gecontinueerd. Dit is om een aantal praktische redenen gedaan.

In de eerste plaats wordt de hoogte van de stelpost medebepaald door de veronderstelde compensatie voor loon en prijsontwikkelingen aan de batenkant (Provinciefonds en tarief opcenten MRB). Voor het Provinciefonds is, in afwachting van nadere informatie (meicirculaire 2012) voor 2016 voorlopig de raming van 2015 gecontinueerd. Over de eventuele herinvoering van de indexering van de opcenten op de MRB zal in 2013 een besluit worden genomen. In de perspectiefnota is wel reeds in financiële zin geanticipeerd op herinvoering van de indexering vanaf 2014.

Daarnaast zal de voorgenomen herijking van de methodiek van loon- en prijscompensatie van invloed zijn op de raming van de stelpost. Het effect daarvan is echter nog niet in te schatten. Bij de daadwerkelijke opstelling van de Programmabegroting 2013 (zomer 2012) zal opnieuw hiernaar worden gekeken.

2.2.3 Stille lasten

De provincie beschikt over een groot aantal infrastructurele voorzieningen die bij de instelling van de provincie om niet zijn overgenomen van de rechtsvoorgangers. Met de daaruit op termijn voortvloeiende vervangingsinvesteringen is nog geen rekening gehouden in de begroting en meerjarenraming.

In 2009 is door bureau Cebeon becijferd dat de omvang van deze zogenoemde stille lasten op de zeer lange termijn (2050) zou kunnen oplopen richting de € 20 mln. per jaar.

In het Coalitieakkoord is afgesproken om hiervoor vanaf 2014 alvast een stelpost op te nemen van € 4,5 mln. per jaar. Dit bedrag zal op termijn niet voldoende zijn. In 2012 wordt een uitgebreid onderzoek gedaan naar de omvang van de vervangingsproblematiek. Op basis daarvan kan een

betere inschatting worden gemaakt van de omvang en fasering van de stille lasten op de langere termijn.

Vooruitlopend daarop zullen wij de reservering van € 4,5 mln. vanaf 2014 minimaal handhaven en zo mogelijk de jaren daarna geleidelijk verhogen. Dit zal nader worden beoordeeld binnen het totaalbeeld van de begrotingsruimte en -risico's voor de komende jaren. Op basis van de huidige inzichten is hiervoor op dit moment geen ruimte.

2.2.4 Ombuiging formatie

Op grond van het Coalitieakkoord zullen in deze Statenperiode omvangrijke ombuigingen worden doorgevoerd. Onderdeel daarvan is een reductie van de ambtelijke formatie met circa 52 fte. Deze reductie is in de begroting verwerkt in de vorm van een stelpost. Deze stelpost loopt op van € 1,8 mln. in 2012 naar € 3,8 mln. vanaf 2015.

De beoogde vermindering van de formatie en de bijbehorende bezetting verloopt volgens schema. De formatieomvang daalt in 2012 met 26 fte.; hiermee is voor 2012 aan de opdracht voldaan.

Voor de jaren daarna is inmiddels een additionele ombuiging van 8 fte. bekend. De resterende opgave (18 fte.) zal de komende periode nader worden ingevuld en zal in komende rapportages en begrotingen worden opgenomen.

Voor 2012 is de ombuiging van € 1,8 mln. volledig ingevuld. Voor de jaren 2013 en 2014 ligt er nog een opgave van gemiddeld rond de € 0,5 mln. Vanaf 2015 gaat het om een bedrag van bijna € 1,5 mln. Er is geen aanleiding om in financiële zin hiervoor aanvullende voorzieningen te treffen. In de programmabegroting 2013 zal de stelpost ombuigingen formatie gedeeltelijk worden omgezet in een meerjarige verlaging van de personeelslasten. Voor het dan nog niet ingevulde deel zal de stelpost worden gehandhaafd. Een en ander is hieronder schematisch weergegeven.

Ombuiging formatie	2012	2013	2014	2015	2016
oorspronkelijke raming	-1.784	-2.649	-3.000	-3.802	-3.802
reeds gerealiseerde ombuiging	1.784	2.239	2.323	2.323	2.323
voorgestelde mutatie	0	0	0	0	0
raming na wijziging	0	-410	-677	-1479	-1479

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

2.2.5 Ombuiging materiële kosten

Gekoppeld aan de ombuiging op de formatie wordt eveneens een ombuiging doorgevoerd op de materiële kosten die samenhangen met het functioneren van de ambtelijke organisatie. Ook hiervoor is een stelpost opgenomen, waarvan de invulling inmiddels is gestart. Een belangrijk deel van de doorgevoerde ombuigingen vloeit direct voort uit de terugloop van het aantal formatieplaatsen. Dit heeft effect op de kosten van werving en selectie, de aanschaf van kantoorbenodigdheden, etc. Een ander deel is inmiddels in concrete maatregelen uitgewerkt; daarbij kan worden gedacht aan het beëindigen van de stimuleringsregeling voor aanschaf van computerapparatuur. De ombuiging voor het jaar 2012 is op enkele tienduizenden euro's na inmiddels geheel gerealiseerd. Dit is meegenomen in de begrotingswijziging bij deze Perspectiefnota. Voor de jaren daarna is er sprake van een nog niet gerealiseerde ombuiging van circa € 0,3 mln. in 2013 en € 0,4 mln. structureel vanaf 2014. Over de invulling hiervan moeten nog besluiten worden genomen. Naar verwachting zal uiteindelijk de volledige ombuiging kunnen worden gerealiseerd. De uitkomst hiervan zal worden verwerkt in de Programmabegroting 2013.

Ombuiging materiële kosten	2012	2013	2014	2015	2016
oorspronkelijke raming	-741	-1.069	-1.250	-1.250	-1.250
reeds gerealiseerde ombuiging	703	792	845	869	869
voorgestelde mutatie	0	0	0	0	0
raming na wijziging	-38	-277	-405	-381	-381

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

2.2.6 Risicobuffer ombuigingen

Zoals hiervoor is aangegeven vinden er in deze Statenperiode omvangrijke ombuigingen plaats op de ambtelijke formatie en de daarmee samenhangende materiële apparaatlasten. Bij de concretisering van deze ombuigingen kunnen fricties ontstaan. Hiervoor is een risicobuffer opgenomen. Gegeven de fase waarin de ombuigingsoperatie zich bevindt kan de risicobuffer voor 2012 vervallen. Omdat een deel van de taakstellingen nog niet meerjarig definitief zijn ingevuld, wordt het raadzaam geacht vanaf 2013 een risicobuffer van € 0,8 mln. in stand te houden. Het totale bedrag van de risicobuffer over de periode 2012-2016 wordt daardoor circa € 0,4 mln. lager dan de oorspronkelijke raming. De verdeling over de jaren is echter in overeenstemming gebracht met de voorziene risico's.

Risicobuffer ombuigingen	2012	2013	2014	2015	2016
oorspronkelijke raming	836	972	-273	1.035	1.035
voorgestelde mutatie	-836	-172	1.073	-235	-235
raming na wijziging	0	800	800	800	800

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

NB.

Naast de risicobuffer zal naar verwachting vanaf 2012 een incidenteel transitiebudget beschikbaar zijn van circa € 2,1 mln. Dit budget zal worden ingezet voor tijdelijke flankerende maatregelen en eventueel noodzakelijke vertrekregelingen.

2.2.7 Onzekerheden Kadernota 2012

In de vorige kadernota 2012-2015 is een aantal onzekerheden en risico's benoemd. Voor de mogelijke nadelige financiële gevolgen hiervan is in de programmabegroting 2012 een stelpost onzekerheden kadernota 2012-2015 opgenomen.

Deze stelpost is bij de begrotingsvaststelling in november 2011 verlaagd in verband met de nadelige financiële gevolgen van de septembercirculaire Provinciefonds. Daarnaast is inmiddels via de 4^e begrotingswijziging 2012 voorgesteld de stelpost verder te verlagen ter dekking van de opstart- en desintegratiekosten van de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). Daarmee rekening houdend is de omvang van de stelpost nu als volgt:

Onzekerheden kadernota 2012	2012	2013	2014	2015	2016
oorspronkelijke raming	596	1.690	2.183	628	628
beslag septembercirculaire 2011	-539	-480	-120	-255	-255
mutatie via Algemene Reserve ivm Omgevingsdienst	493	0	-493	0	0
beslag voorstel Omgevingsdienst	-550	-1.032	-611	-283	0
raming na wijziging	0	178	959	90	373

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de risico's en onzekerheden die wij bij het opstellen van deze Perspectiefnota 2012-2016 onderkennen voor de jaren na 2012. Als voorbeelden noemen wij hier reeds de effecten van verwachte aanvullende rijksbezuinigingen die het rijk bij de Voorjaarsnota zal aankondigen, de renteontwikkeling en de inkomsten uit de opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Op grond daarvan blijft een stelpost onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016 noodzakelijk. Vooralnog achten wij het gewenst hiervoor in 2012 € 0,5 mln. te reserveren en vanaf 2013 € 2 mln. per jaar. De uiteindelijke omvang hiervan zal bij de opstelling van de programmabegroting 2013 nader worden bepaald. Naar verwachting zullen enkele risico's dan zijn veranderd in zekerheden en beter kwantificeerbaar zijn.

Onzekerheden kadernota 2012	2012	2013	2014	2015	2016
raming na wijziging	0	178	959	90	373
voorgestelde mutatie	500	1.822	1.041	1.910	1.627
raming na wijziging	500	2.000	2.000	2.000	2.000

bedragen x € 1.000 (mutaties -/- = voordelig effect op de ruimte)

2.2.8 Rentelasten Investeringsagenda/Begrotingsaldo

In verband met de voorziene terugloop van de liquiditeiten, onder andere door de uitvoering van de Investeringsagenda, is oorspronkelijk een last in de Programmabegroting 2012 geraamd van € 0,65 mln. in 2012 en € 1,9 mln. vanaf 2013; dit in de vorm van een stelpost rentekosten Investeringsagenda. Deze stelpost is bij amendement uit de begroting geschrapt en voorlopig toegevoegd aan een stelpost 'begrotingssaldo'.

Inmiddels is er nader inzicht ontstaan in de meerjarige ontwikkeling van de omvang van de provinciale liquiditeiten inclusief het mogelijke effect hierop van een gefaseerde uitvoering van de investeringsagenda. Dit is uitgewerkt in een herziene raming van de netto rentebaten. Hierop is in het programma onderdeel algemene dekkingsmiddelen (§ 2.1.3) nader ingegaan.

Door de herziene (lagere) renteraming is de noodzaak van een aparte stelpost rentelasten investeringsagenda (c.q. begrotingssaldo) vervallen.

2.2.9 Resumé Programmaonderdeel Onvoorzien en Stelposten

Ten opzichte van de huidige meerjarenraming voorzien wij ontwikkelingen ten aanzien van de volgende posten:

Actualisatie stelposten 2013-2016	2012	2013	2014	2015	2016
mutaties posten die begrotingssaldo beïnvloeden:					
- verlaging post loon- en prijsontwikkelingen § 2.2.2	0	-300	-300	-300	-300
- actualisatie post ombuigingen formatie § 2.2.4	0	0	0	0	0
- actualisatie post ombuiging materiële kosten § 2.2.5	0	0	0	0	0
- herschikking post risicobuffer ombuigingen § 2.2.6	-836	-172	1.073	-235	-235
- verhoging post onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016 § 2.2.7	500	1.822	1.041	1.910	1.627
- verlaging post rentelasten investeringsagenda/begrotingssaldo § 2.2.8	-650	-1.887	-1.887	-1.887	-1.887
Totale mutatie begrotingsruimte 2013-2016	-986	-537	-73	-512	-795

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

In deze Perspectiefnota wordt dus uitgegaan van het ontstaan van enige ruimte binnen de stelposten ten opzichte van hetgeen thans in de meerjarenraming is verwerkt.

2.3 Saldo Financieel perspectief 2012-2016

Op basis van de actualisatie van de ramingen voor de algemene dekkingsmiddelen en de stelposten is er sprake van de volgende afwijkingen ten opzichte van de huidige meerjarenraming:

Mutaties financieel perspectief	2012	2013	2014	2015	2016
mutaties programmaonderdeel algemene dekkingsmiddelen (§2.1.4)	263	503	254	-121	-496
mutaties programmaonderdeel onvoorzien en stelposten (§2.2.9)	-986	-537	-73	-512	-795
Totaal mutaties financieel perspectief	-723	-34	181	-633	-1291

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

De conclusie is dat er in 2012 € 0,7 mln. ruimte ontstaat in het totaal van de programmaonderdelen 'algemene dekkingsmiddelen' en 'onvoorzien en stelposten'. Voor 2013 is dit nihil. In 2014 is er sprake van een tekort van € 0,2 mln. De effecten voor 2015 en 2016 zijn € 0,6 mln. respectievelijk € 1,3 mln. voordelig.

Inhoudelijk perspectief 2012-2016

In dit hoofdstuk wordt op hoofdlijnen per programmaonderdeel ingegaan op:

- relevante in- of externe ontwikkelingen, met eventueel daaruit voortvloeiende beleidswijzigingen (kaderstellende rol);
- afwijkingen in doelstellingen, activiteiten en/of middelen ten opzichte van de Programmabegroting 2012 (controlerende rol). Deze zijn weergegeven binnen een kader . Daarbij is op het niveau van programmaonderdelen gerapporteerd, waarbij voor de nummering is aangesloten bij de Programmabegroting 2012;
- Voorgestelde begrotingswijzigingen.

3 Ruimte

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

- Omgevingsbeleid;
- Water;
- Natuur en Milieu;
- Ruimtelijk beleid.

3.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Effecten deelakkoord Natuur

Met de vaststelling van het deelakkoord Natuur heeft het Rijk de ambities voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) aangepast. Van de provincies wordt verwacht dat zij de EHS herijken en dat deze herijkte EHS in 2021 gereed is. Het deelakkoord wordt uitgewerkt in een nieuwe Wet natuur en in een aantal verdelingsvoorstellen voor budgetten. Vanaf 2014 is de provincie financieel verantwoordelijk voor het beheer van de EHS, inclusief de terreinen van Staatsbosbeheer. De herijking heeft mede als doel de ambities in overeenstemming te brengen met de sterk afgenomen middelen.

Het deelakkoord Natuur betekent een forse bezuiniging op het natuurbeleid. Verantwoordelijkheden worden overgedragen met onvoldoende middelen voor uitvoering op basis van de huidige ambities en doelstellingen. De komende tijd moeten noodzakelijke beleidskeuzes worden gemaakt, waarbij niet kan worden uitgesloten dat een versobering van het provinciale natuurbeleid noodzakelijk is. Het deelakkoord bevat bovendien nog meerdere verdeelvraagstukken, waarvan het onduidelijk is hoe deze voor Flevoland gaan uitwerken.

Gelet op de uitgangspunten van het natuurakkoord wordt van de provincies verwacht dat ze ca. 1/3e van de beheerkosten voor de EHS op zich nemen. Voor Flevoland betekent dit - indien geen versoberingmaatregelen of andere inkomstenbronnen worden gevonden - ongeveer € 2 a 2,5 mln. per jaar. Hierin zijn niet inbegrepen incidentele kosten voor extra maatregelen die nodig zijn om de instandhoudingdoelstellingen voor de N2000-gebieden te garanderen. Deze kosten - die in het kader van de evaluatie in 2016 gekwantificeerd zullen worden - blijven voor verantwoordelijkheid van het Rijk. Kosten voor de afwikkeling van het OostvaardersWold zijn buiten het natuurakkoord gebleven. Gezien de door ons gehanteerde bestuurlijke spelregels (zie bijlage 1 onder verhouding Rijk-Provincie) is in deze Perspectiefnota vooralsnog geen ruimte hiervoor vrijgemaakt.

Voortgang vorming Omgevingsdienst

In 2012 richten wij samen met de 6 Flevolandse gemeenten, de negen Gooi & Vecht gemeenten en de Provincie Noord-Holland de Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV) op. De taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving worden met ingang van 1 januari 2013 door deze Gemeenschappelijke Regeling uitgevoerd. Wij hebben u hiervoor een separaat statenvoorstel voorgelegd (Statenvoorstel 1264644). In dit Statenvoorstel is tevens ingegaan op de (desintegratie)kosten van de Omgevingsdienst Flevoland en de risico's en is een voorstel tot begrotingswijziging opgenomen. Het daarin opgenomen financiële beslag is reeds in deze Perspectiefnota verwerkt.

3.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Ruimte rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Omgevingsbeleid
2. Natuur en milieu
3. Ruimtelijk beleid

1.1 Omgevingsbeleid

Provinciale OmgevingsCommissie Flevoland

Middelen

Conform het coalitieakkoord is de financiering van de Provinciale OmgevingsCommissie Flevoland (POCF) met ingang van 2012 gestopt. De jaarlijkse € 27.000 ten behoeve van de ondersteuning POCF kan daarom vrijvallen.

1.3 Natuur en Milieu

Deelakkoord Natuur

Activiteiten

Met de vaststelling van het deelakkoord Natuur heeft het Rijk de ambities voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) aangepast. Van de provincies wordt verwacht dat zij de EHS herijken en daarbij meer nadruk leggen op de internationale doelstellingen voor de EHS. Het deelakkoord wordt uitgewerkt in een nieuwe Wet natuur en in een aantal verdelingsvoorstellen voor budgetten. Het efficiënt en effectief implementeren van gedecentraliseerde taken kan pas definitief vorm krijgen als de landelijke kaders daarvoor helder zijn.

Risico's

Een meerderheid van de provincies heeft ingestemd met het deelakkoord Natuur. Op het rijksbudget wordt ruim 70% bezuinigd. In IPO-verband zal het akkoord verder worden uitgewerkt en worden afspraken gemaakt over verdeelsleutels tussen de provincies. Zodra de uitkomsten bekend zijn, zullen wij in beeld brengen in hoeverre de Flevolandse ambities nog haalbaar en betaalbaar zijn.

1.4 Ruimtelijk beleid

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap

Middelen

Voor de beleidsregel Collectief Particulier Opdrachtgeverschap is in totaal nog € 143.200 beschikbaar. Dit bedrag is geormerkt in de algemene reserve. In Almere zijn vele initiatieven en ook in Lelystad en Zeewolde zijn initiatieven in ontwikkeling. Vooruitlopend op toekomstige aanvragen stellen we voor deze middelen (te weten € 143.200) vanuit de algemene reserve toe te voegen aan de begroting 2012.

3.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Ruimte			Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016		
1.1	Omgevingsbeleid	beëindiging financiering POCF	-27	-27	-27	-27	-27	
1.4	Ruimtelijk beleid	Hogere lasten Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)	143	0	0	0	0	
6.5	Reserves	Hogere onttrekking Algemene Reserve oormerk CPO	-143	0	0	0	0	
Totaal			-27	-27	-27	-27	-27	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

4 Bereikbaarheid

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Openbaar vervoer;
2. Mobiliteit.

4.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Mogelijk risico aanbestedingsresultaat concessie IJsselmond.

De concessie IJsselmond wordt opnieuw aanbesteed. Het bestek is gepubliceerd en gunning is voorzien in april. Gezien de ervaring met de eerdere, afgebroken aanbestedingsprocedure, is het bestek op een aantal punten aangepast om te bevorderen dat een passende inschrijving wordt gedaan:

- Er is een hard budgetplafond vastgesteld;
- Het voorgeschreven minimumvoorzieningsniveau is ook bij extreem hoge prijzen haalbaar.
- De concessie is sterk vereenvoudigd, zonder regiotram Zwolle-Kampen en stadsdienst Lelystad.

Vereveningsmethode gladheid is voltooid

Overeenkomstig het Coalitieakkoord wordt in 2012 een egalisatiereserve Gladheidbestrijding ingesteld. Aan de reserve wordt een maximale omvang van € 500.000 gekoppeld. De gladheidbestrijding is sterk afhankelijk van het weer en het uitgavenpatroon is daardoor moeilijk voorspelbaar. In goedkope winters zal het niet bestede deel van het jaarlijkse budget gladheidbestrijding worden toegevoegd aan de reserve tot een maximum, in dure winters zal aan de reserve moeten worden onttrokken.

Bij de bestemming van het rekeningresultaat 2011 is een aanvangsstorting voorzien van € 325.000. Daarnaast kan door een herschikking binnen de jaarlijkse budgetten voor beheer en onderhoud van wegen en vaarwegen € 80.000 per jaar vrijgemaakt worden voor een verhoging van het jaarlijkse budget voor de gladheidbestrijding. Uit een analyse omtrent de kosten voor gladheidbestrijding is namelijk gebleken dat het huidige jaarlijkse budget niet toereikend is voor een 'gemiddeld' winter. De verhoging van het budget wordt gedekt door de volgende vier posten structureel af te ramen met € 20.000: onderhoud beplanting, onderhoud oevervoorzieningen, onderhoud taluds en plasbermen en onderhoud inspectievaartuigen. Dit is mogelijk door nog efficiënter aan te besteden waardoor meevallers op de aanbestedingsresultaten ontstaan die ter dekking kunnen worden aangewend. Deze wijze van dekking is een voorbeeld van de invulling van de bestuurlijke afspraak om tegenvallers op te vangen binnen dezelfde portefeuille.

Implementatie systematiek beheerplannen Infra ter optimalisatie beheer en onderhoud.

Om een goede analyse te kunnen maken van de toekomstige vervangingsinvesteringen wordt ongeveer een derde deel van de bestaande infrastructuur in 2012 gedetailleerd geïnspecteerd voor een bedrag van maximaal € 525.000. Hierover heeft reeds besluitvorming in uw Staten plaatsgevonden (Statenvoorstel 1252022). Op basis van de uitkomsten van deze inspecties, medio 2012, wordt gezien of en zo ja, in welke mate de rest van de infrastructuur moet worden geïnspecteerd.

Er worden in 2012 voor 6 verschillende productgroepen strategische uitvoeringsplannen en beheerplannen opgesteld, namelijk:

- Verhardingen wegen / fietspaden;
- Groen;
- Kunstwerken (inclusief sluizen en beweegbare bruggen);
- Verkeersregelinstallatie (VRI)
- Openbare verlichting (OVI);
- Vaarweg oevers.

Voor elk van deze groepen worden onderhoudsnormen en kwaliteitsniveaus benoemd. Er worden vervolgens een aantal realistische en herkenbare scenario's voorgelegd waaruit u, mede voor de financiële gevolgen, kan kiezen. Nadat alle bezittingen en de staat van onderhoud ervan in beeld zijn gebracht (eind 2013 / medio 2014).

Analyse vervangingsinvesteringen mede in relatie tot bepaling waarderingsgrondslag

In de begroting voor 2012 is gemeld dat voor de vervangingsinvesteringen meer inzicht geboden zal worden in het economisch meest rendabele programma van onderhoud. Dit ligt op schema.

In de jaren 2012 - 2013 zullen 'diepte-inspecties' uitgevoerd worden om de kwaliteit (staat van onderhoud) en resterende levensduur van wegen en kunstwerken te inspecteren.

Komst infrastructuurautoriteit; voortgang en (financiële) gevolgen voor de provincie

Op 1 maart jl. heeft de minister van BZK een brief aan de Tweede Kamer verstuurd over de kabinetsbesluiten over bestuurlijke herinrichting van de Randstad. Hierin gaat de minister ook in op de belangrijkste punten rond de infrastructuurautoriteit, te weten:

- De WGR-plusregio's (stadsregio's) worden per 1 januari 2013 opgeheven;
- De verkeer- en vervoertaken en daarbij behorende financiële middelen (BDU) gaan van de stadsregio's naar provincies, met uitzondering van de noord- en zuidvleugel van de Randstad;
- Er wordt niet langer gesproken over een infrastructuurautoriteit maar er komen twee vervoerregio's, te weten in de Noordvleugel en de Zuidvleugel van de Randstad. Dit zijn vrijwillige samenwerkingsverbanden op basis van de WGR. De provincies nemen hieraan deel;
- Taken en middelen worden rechtstreeks door het rijk aan de vervoerregio's toegekend: het gaat dan om de uitvoering van de verantwoordelijkheid voor het regionale OV en de efficiënte inzet van financiële middelen (BDU) voor regionaal OV, investeringen in regionale infrastructuur en verkeersmanagement;
- De vervoerregio voor de Noordvleugel beslaat het gebied van de huidige Stadsregio Amsterdam en de gemeente Almere. De taken en middelen voor wat betreft Almere zullen volgens de minister worden ingebracht door de provincie Flevoland.

De financiële consequenties van de komst van een infrastructuurautoriteit zijn nog niet bekend.

Onderzoeken samenwerkingsverbanden in P3-verband en met de gemeenten in Flevoland, Waterschap ZZL en RWS

Conform het Coalitieakkoord wordt uitvoering gegeven aan het onderzoeken van verschillende samenwerkingsverbanden. Wij pakken dit zo breed mogelijk op om zo kosteneffectief mogelijk te kunnen opereren. In 2012 worden de grootste kansen in kaart gebracht en in 2013 e.v. zal dit worden uitgewerkt.

Verbeteren klantgerichtheid en communicatie

Ambtelijk wordt Infrastructuur onderhouden en beheerd, en wordt de planvorming van infrastructuur voorbereidt en gerealiseerd. Dit betreft over het algemeen technische aangelegenheden. Hierdoor kan het lastig zijn om voldoende grip op de voortgang van de besluiten in PS te houden. Om beter inzicht in de voortgang te krijgen wordt voor het eerst medio 2012 een voortgangsrapportage gemaakt voor u. De voortgangsrapportages zullen als bijlage worden toegevoegd bij een volgende perspectief- en najaarsnota.

In het kader van het Beheerplan Infrastructuur zullen afspraken worden gemaakt over de kaders waarbinnen de projecten en werkzaamheden worden uitgevoerd. Hierdoor zal de transparantie van het uitgevoerde werk sterk toenemen.

De communicatie met de weggebruiker wordt geïntensiveerd en in overleg met diverse belangengroepen aangepast. Hierdoor wordt de overlast bij onderhoud en realisatie van infrastructuur tot een minimum teruggebracht.

4.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Bereikbaarheid rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Openbaar vervoer;
2. Mobiliteit.

2.1 Openbaar vervoer

DRIS panelen

Activiteiten

Er is binnen de OV-concessie IJsselmond een samenwerkingsverband gestart met de gemeente Almere ten aanzien van de realisatie en beheer & onderhoud van DRIS-panelen (Dynamische Reizigers Informatie Systemen) op OV-haltes. Zie hieronder bij mobiliteit.

2.2 Mobiliteit

Divers

Activiteiten

Om een meer integrale afweging van beleidskeuzes mogelijk te maken is besloten het provinciale meerjarenprogramma infrastructuur en transport (PMIT) uit te breiden met de ruimtelijke component en in de vorm van een PMIRT aan Provinciale Staten voor te leggen.

Op verzoek van de D66-fractie in Provinciale Staten en de gemeente Lelystad hebben wij de NS verzocht de Flevolijn op te nemen in het nachtnet. NS wil hieraan meewerken, mits de regio bereid is de exploitatietekorten af te dekken. Hierover vindt overleg plaats met de provincie Overijssel en de gemeenten Zwolle, Lelystad en Almere. Naar verwachting is er medio april 2012 meer duidelijkheid over de uitkomst van de onderhandelingen.

Middelen

In het ambtelijke directieoverleg mobiliteit van de MetropoolRegio Amsterdam (MRA) zijn afspraken gemaakt over de bijdrage voor het project Openbaar Vervoer Schiphol - Amsterdam - Almere - Lelystad (OV-SAAL). Voor 2012 bedraagt deze bijdrage € 80.000. Het budget is momenteel € 60.000. De benodigde extra € 20.000 wordt gedekt vanuit het infrafonds.

Risico's

De uitwerking van de bestuursovereenkomst Stedelijke Bereikbaarheid Almere kan op tijd beginnen, omdat het convenant al ondertekend is. Het risico heeft zich dus niet voorgedaan.

Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur en Mobiliteit (PMIT)

Activiteiten

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de stand van zaken van de voortgang van de projecten Infra uit de jaarschijf 2012 van het PMIT. Er is op dit moment geen aanleiding vertragingen of tekorten te melden over de projecten die in de jaarschijf 2012 staan. Wel is er sprake, op basis van overlastmanagement en uit efficiency overwegingen het PMIT-programma 2012 investeringen en niet-jaarlijks onderhoud wegen en vaarwegen, voor enkele projecten te actualiseren:

1. Het project reconstructie van de VOLLENHOVERBRUG is op een innovatieve wijze aanbesteed, namelijk op basis van een Design, Build & Maintenance contract. In het projectkrediet van € 7,5 mln. is daarom een deel opgenomen ter dekking van mogelijke risico's op basis van een omgeving- en risico analyse. Gelet op het feit dat het grootste deel van de werkzaamheden voor 1 april 2012 gereed moeten zijn is de kans dat de benoemde risico's zich voordoen nihil. Om deze reden is het voorstel € 600.000 van het investeringkrediet af te ramen. Tevens is naar aanleiding van de reconstructie van de Vollenhoverbrug het voorstel om uitvoeringstechnische redenen een deelproject, ter verbetering van de verkeersveiligheid voor het fietsverkeer op de aansluitingen Vollenhoverbrug-Repelweg-Kadoelermeer, af te splitsen en uit te voeren in 2013 voor een bedrag van € 168.000. Genoemde mutaties hebben een navenant effect op het dekkingsarrangement van dit project, waaronder de BDU en het infrafonds.

2. Uit de planstudie en na overleg met bewoners blijkt dat het geplande vrijliggende fietspad LISDODDEWEG (Swifterweg<->Dronterweg) in 2014 niet nodig is. In plaats daarvan volstaat de aanleg van fietsstroken op de bestaande rijbaan voorzien van rode coating en markeringen voor een bedrag van € 60.000. Voorstel is deze maatregel in 2012 uit te voeren en de in 2014 vrijvallende investeringsmiddelen van € 340.000 te betrekken bij de programmering p-MIRT 2013-2017.
3. De geplande werkzaamheden in 2012 aan de MARKERWAARDDIJK worden doorgeschoven naar 2013. Reden is dat Rijkswaterstaat dit jaar een verkenning uitvoert naar de dijkversterking van de dijk waarvan de voorkeursoplossing begin 2013 bekend is. Het is dan ook duidelijk of de dijkversterking leidt tot verkeershinder en of een combinatie met de provinciale werkzaamheden gewenst en mogelijk is. Daarbij heeft eveneens een rol gespeeld dat bij een uitvoering in 2012 en 2013 de weggebruikers gedurende twee jaren met verkeershinder worden geconfronteerd. De onderhoudstoestand van de verharding en de verkeersveiligheidssituatie maken een jaar uitstel verantwoord
4. Er is binnen de OV-concessie IJsselmond een samenwerkingsverband gestart met de gemeente Almere ten aanzien van de realisatie en beheer & onderhoud van DRIS-panelen (Dynamische Reizigers Informatie Systemen) op OV-haltes. Dit bespaart kosten omdat nu gezamenlijk gebruik kan worden gemaakt van een centrale zelfstandige panelenserver. Omdat het project geheel gedekt wordt uit de BDU valt een bedrag van € 100.000 vrij van het begrote krediet van € 395.000 aan het BDU-saldo.
5. De rijksbezuiniging op de BDU is door ons onder andere vertaald in een korting van 8% op de BDU uitkering voor verkeersveiligheid provinciale infrastructuur. Gevolg is dat voor een bedrag van € 115.000 minder dekking is voor het investeringen wegen programma.
6. Het onderhoud aan het kunstwerk Muntweg x Lemstervaart staat gepland voor 2013 ad € 150.000. Uit efficiency overwegingen is het voorstel het project uit 2013 onderhoud kunstwerk MuntwegxLemstervaart één jaar eerder uit te voeren en te combineren met het project uit 2012 onderhoud kunstwerk OOSTERRINGWEGxLEMSTERVAART.
7. In overleg met de gemeente Urk en op basis van verkeersveiligheidsargumenten is het voorstel de reconstructie van het kruispunt Urkerweg x Zuidwesterringweg te versnellen van 2015 naar 2013. Dit wordt geëffectueerd bij de programmering van het p-MIRT 2013-2017. Gevolg is dat het onderhoud aan de verharding op het kruispunt URKERWEGxZUIDWESTERRINGWEG gepland voor 2012 wordt gereduceerd tot onuitstelbare noodmaatregelen. Kosten bedragen € 25.000. Restant van het krediet van € 115.000 wordt ingezet voor de werkzaamheden in 2013.
8. Groot onderhoud aan de kunstwerken HANZEWEGxHOGE VAART en SWIFTERWEGxLAGE VAART worden één jaar doorgeschoven om samen uit te voeren met het groot onderhoud aan de verharding van de Swifterweg uit efficiency en overlast management overwegingen. Dit wordt betrokken bij de programmering van het p-MIRT 2013-2017. Het krediet van de twee doorgeschoven onderhoud kunstwerk projecten is benodigd voor het onderhoud aan het kunstwerk SWIFTERWEGxHOGE VAART voor een noodzakelijke scopewijziging doordat uit nadere analyse blijkt dat de verharding op het kunstwerk en de leuning vervangen moeten worden. Tevens wordt in verband met het vele fietsverkeer de werkzaamheden uitgevoerd in de nacht. Per saldo heeft deze wijziging geen begrotingsmutatie tot gevolg.
9. Door de aangenomen statenmotie van 16 november jl. inzake de versnelling van de aanleg van de baanverdubbeling Gooiseweg (Spiekweg<->Nijkerkerweg) verschuiven er projecten en bijbehorende dekkingbronnen. Als gevolg hiervan is er in 2012 een incidentele onderuitputting van circa € 80.000 aan kapitaallasten (vertraging) en in 2013 een incidentele overschrijding van eenzelfde bedrag (versnelling). Per saldo heeft dit geen effect op het meerjarig financieel kader. Deze mutatie heeft geen gevolgen voor de beschikbaar gestelde kredieten.

	PMIT WEGEN Naam Project	MUTATIES 2012 UITGAVEN/LASTEN		MUTATIES 2012 INKOMSTEN/BATEN			SALDO 2012
		NJO	INV	voorziening NJO	BDU	Infrafonds	
Investerings	DRIS panelen op OV-haltes		-100		-100		0
	Vollenhoverbrug reconstructie		-768		-84	-184	-500
	Lisdoddeweg aanleg fietspad		60				60
	Markerwaarddijk opwaarderen weg		-500		-250		-250
	lagere bijdrage BDU in infraprojecten				-73		73
	lagere bijdrage BDU in VV projecten				-42		42
Niet jaarlijks onderhoud	MuntwegxLemstervaart onderhoud kunstwerk	150		150			0
	Markerwaarddijk opwaarderen weg	-1.400		-1.400			0
	UrkerwegxZuidwesterringweg onderhoud verharding kruispunt	-115		-115			0
	TOTAAL (BRUTO)	-1.365	-1.308	-1.365	-549	-184	-575

bedragen x € 1.000

Middelen

Bovenstaande mutaties (actualisatie PMIT 2012) leiden tot de volgende financiële aanpassingen:

1. Voorgesteld wordt het bruto raamkrediet investeringen wegen met € 1.308.000 te verlagen tot € 8.512.000. Gelet op de bijdragen derden is het netto effect een daling van € 575.000 waardoor de post kapitaallasten wordt bijgesteld met € 32.000.
2. Voorgesteld wordt het bruto raamkrediet niet-jaarlijks onderhoud wegen met € 1.365.000 te verhogen tot € 3.655.000.
3. De raamkredieten investeringen vaarwegen en niet-jaarlijks onderhoud vaarwegen blijven ongewijzigd.

Bediening bruggen en sluisen

Door het op afstand bedienen van bruggen en sluisen door middel van glasvezel zijn er op termijn minder bedieningsmedewerkers nodig. Daarom zijn gedurende de afgelopen jaren de ontstane vacatures hiervoor niet meer ingevuld. De vrijvallende salarislasten worden gebruikt voor het inhuren van bedieningspersoneel in afwachting van het operationeel zijn van de afstandbediening. Voor de inhuur van bedieningspersoneel gedurende 2012 staat € 129.949 gereserveerd. Er is echter op basis van de capaciteitsplanning een bedrag benodigd van circa € 547.000. Voorstel is alsnog een bedrag van € 417.000 aan beschikbare vrijvallende salarislasten (budgetneutraal) over te boeken naar de post inhuur brugbediening. Zodra de afstandbediening van bruggen en sluisen operationeel is zullen de jaarlijks vrijvallende salarislasten ingezet worden als dekking voor de jaarlijkse lasten voor het op afstand bedienen conform besluitvorming.

4.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Bereikbaarheid			Lopend jaar		Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016			
2.2	Mobiliteit	Lagere lasten OV-concessie IJsselmond	-100	0	0	0	0		
		Verlaging BDU door Lagere lasten OV-concessie IJsselmond	100	0	0	0	0		
		Hogere bijdrage voor het project OV-SAAL	20	0	0	0	0		
		Inhuur van bedieningspersoneel bruggen en sluisen	417	0	0	0	0		
		Lagere lasten BDU gerelateerde provinciale projecten	-449	0	0	0	0		
		Gewijzigde fasering Gooise weg	-80	80	0	0	0		
		Lagere BDU uitkering	449	0	0	0	0		
		Lagere kapitaallasten wegen	-32	0	0	0	0		
		Hogere lasten gladheidbestrijding	80	80	80	80	80		
		Lagere lasten onderhoud beplanting	-20	-20	-20	-20	-20		
		Lagere lasten onderhoud oevervoorziening	-20	-20	-20	-20	-20		
		Lagere lasten onderhoud taluds en plasbermen	-20	-20	-20	-20	-20		
		Lagere lasten onderhoud inspectievaartuigen	-20	-20	-20	-20	-20		
		Lagere lasten Infrafonds gerelateerde provinciale projecten	-184	0	0	0	0		
		Personeel	Vrijval salarissen personeel bediening bruggen en sluisen	-417	0	0	0	0	
		6.5	Reserves	Gewijzigde onttrekking Infrafonds	164	0	0	0	0
				Gewijzigde storting Algemene Reserve ivm Gooise weg	80	-80	0	0	0
Totaal		-32	0	0	0	0			

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

5 Economie

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Werkgelegenheid;
2. Ontwikkeling en innovatie.

5.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Kadernota economie

Conform de eerder vastgestelde startnotitie wordt momenteel de Economische Agenda Flevoland 2012-2015 opgesteld. Hierin zitten drie programmalijnen: vestigingsmilieu, versterking economische structuur en groei werkgelegenheid.

5.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Economie rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Werkgelegenheid;
2. Ontwikkeling en innovatie.

3.1 Werkgelegenheid:

Operationeel Programma Landsdeel West

Activiteiten

Eind 2011 is de Technologische Milieu en Innovatieregeling 2008-2013 (TMI) wegens succes gesloten voor nieuwe aanvragen. Het beschikbare budget is uitgeput. Door het schuiven met EFRO-middelen van prioriteit 3 (attractieve steden) naar prioriteit 1 (kennis, innovatie en ondernemerschap) en 2 (attractieve regio's) kan extra budget beschikbaar worden gesteld. De verwachting is dat de TMI-regeling met ingang van 1 april weer open gaat. Vanaf die tijd kunnen weer nieuwe aanvragen worden ingediend.

Middelen

Als gevolg van actualisering binnen het Programma OP West en TMI is er een verhoging van het budget met € 1,4 mln. nodig, waarvan € 0,2 mln wordt gedekt door baten vanuit OP West.

Als gevolg van deze mutaties is een extra onttrekking nodig aan de reserve cofinanciering EU 2007-2013 van € 1 mln.

Interreg IV

Middelen

Eind 2011 zijn drie Interregprojecten goedgekeurd. Tengevolge hiervan is extra 'control' capaciteit nodig om de projecten voor wat betreft de financiële control te beheren. Een groot deel van de kosten (75 %) wordt betaald vanuit de te ontvangen EFRO-bijdragen. Het resterende deel zal worden bekostigd vanuit de provinciale cofinanciering. Een voorstel daartoe heeft u begin mei bereikt.

Hoger onderwijs

Middelen

Voor de bijstelling van de businesscase Windesheim is in 2012 naar verwachting financiële/juridische deskundigheid nodig, waarvoor een beroep op inhuur zal worden gedaan. De kosten hiervan bedragen naar verwachting € 50.000 en kunnen worden gedekt uit de reserve strategische en ontwikkelingsprojecten, oormerk Hoger onderwijs.

3.2 Ontwikkeling en innovatie:
Vitaal platteland

Doelbereik

Wij bevorderen de versterking van de economische structuur van het landelijk gebied (Vitaal platteland). Gelet op de lopende discussie over o.a. de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en het natuurbeleid is ervoor gekozen eerst duidelijkheid te hebben binnen welke kaders/randvoorwaarden de versterking van de economische structuur van het landelijk gebied voor onze regio kan worden gezocht alvorens dit nader uit te werken in een nota Vitaal platteland.

5.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Economie			Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016	
3.1	Werkgelegenheid	Hogere lasten Operationeel Programma Landsdeel West	431	0	0	0	0	
		Hogere lasten TMI	792	0	0	0	0	
		Hogere baten OP West	-211	0	0	0	0	
		Hogere lasten Hogeschool Flevoland	50	0	0	0	0	
6.5	Reserves	Hogere onttrekking reserve co-fin EU 07-13	-1.012	0	0	0	0	
		Hogere onttrekking strat.reserve, oormerk HO	-50	0	0	0	0	
Totaal			0	0	0	0	0	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

6 Samenleving

Binnen dit programma rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Samenleving en Voorzieningen;
2. Jeugdzorg;
3. Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur.

6.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Uitvoering motie Ombuiging op Sportservice Flevoland

Wij hebben een herziene, getemporiseerde verdeling van de ombuiging op Sportservice Flevoland (SSF) vastgesteld. Door deze verdeling ontstaan er voor SSF in 2013 en 2014 meer mogelijkheden om zich op de markt te richten en de noodzakelijke ombuigingen te concretiseren. SSF heeft hiertoe een transitieplan opgesteld en informeert ons over de vorderingen. De getemporiseerde verdeling is reeds binnenlijns gedekt vanuit de begrotingspost “versterken voorzieningen sportbeleid”.

Jeugdzorg: overdracht naar gemeenten per 1/1/2015

Het Rijk zet in op een overdracht van de provinciale jeugdzorg (én de jeugd-GGZ (nu onder de zorgverzekeraars) en jeugd-LVB (nu AWBZ)) naar gemeenten op 1 januari 2015. Of deze datum wordt gehaald hangt af van de voortgang van het wetgevingstraject. Omdat is afgesproken dat gemeenten minimaal één jaar voorbereidingstijd krijgen na goedkeuring van de nieuwe wet ‘zorg voor de jeugd’, zou deze wet dus al einde 2013 goedgekeurd moeten zijn.

Behalve het landelijke traject wordt de komende periode gekenmerkt door decentrale visie- en beleidsontwikkeling op gemeentelijk niveau. Gemeenten zullen ook tot afspraken over bovenlokale samenwerking moeten komen.

Naar verwachting zal de vraag naar gespecialiseerde jeugdzorg ook in de komende jaren blijven toenemen. Bij gelijkblijvend budget vraagt dit een extra inzet op onderdelen als efficiënte bedrijfsvoering en samenwerking met aanpalende zorgvormen.

In het collegeuitvoeringsprogramma 2011-2015 is rekening gehouden met een jaarlijks oplopende afbouw van eigen middelen tot € 0,4 mln. vanaf 2015. Dit is gerelateerd aan de komende overdracht van de Jeugdzorg aan de gemeenten. Bij de daadwerkelijke beëindiging van de provinciale taak zal worden bezien hoe moet worden omgegaan met het restant aan eigen provinciale middelen. Daarbij speelt ook de discussie in hoeverre de provincies gehouden zijn om na de overdracht eigen middelen voor de jeugdzorg over te dragen aan de gemeenten. Het gaat daarbij dan nog structureel om circa € 1,2 mln. autonome provinciale middelen, exclusief apparaatkosten.

Sportbeleid

In het coalitieakkoord is expliciet aangegeven dat “de noodzakelijke ombuiging vraagt een bijstelling van de huidige sportnota”. Deze ombuiging veronderstelt een taakafstoting van 50% en het grotendeels afbouwen van de ondersteuning van Sportservice Flevoland. Hierbij zal er een specifieke focus worden gelegd op het economische effect van sport. Deze forse financiële ombuiging en verlegging van de focus, maakt dat het speelveld van het sportbeleid aanmerkelijk kleiner is dan de afgelopen jaren. Sportbeleid dient dan ook niet langer meer als sectoraal beleid benaderd te worden, maar veeleer als intersectoraal thema dat als goed middel dient bij andere beleidssectoren. Planning is dat in het najaar 2012 het herijkte sportbeleid wordt vastgesteld.

Herijking cultuurbeleid

De structuur van de huidige cultuurnota *Op de maat van Flevoland* continueren we voor de nieuwe beleidsperiode 2013-2016. Dus het uit drie delen opgebouwde kunst- en cultuurbeleid met visie, dragers en uitvoeringsprogramma herijken we op basis van het collegeakkoord en de financiële ombuigingen. Herijking betekent concreet aanpassing van onze rol en positie in de Flevolandse culturele sector en daarbuiten. Ook gaan we ons meer concentreren op de drager erfgoed, op aansturing van onze steunfuncties binnen de dragers: bibliotheken, cultuureducatie, amateurkunst.

De forse financiële ombuigingen bij de kunsten leiden tot nieuw beleid voor de podiumkunsten dat verbindingen legt met amateurkunst, cultuureducatie en landschapskunst. Landschapskunst is en blijft speerpunt in ons kunst- en cultuurbeleid. Verder volgen we de landelijke ontwikkelingen rondom de regionale omroepen en betrekken we deze in ons voornemen tot bezuiniging in onze financiële bijdrage aan de regionale omroep vanaf 2015.

Onderzoek ombuiging Omroep Flevoland

De ombuiging staat geraamd voor 2015. We bereiden op ambtelijk niveau een plan van aanpak voor op welke wijze wij deze ombuiging in de uitgaven aan Omroep Flevoland denken te realiseren. We betrekken hierin de landelijke ontwikkelingen rondom regionale omroepen in het publieke mediabestel en de juridische procedures die lopen in de provincies Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht.

6.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Samenleving rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Samenleving en Voorzieningen;
2. Jeugdzorg;
3. Cultureel erfgoed en Culturele infrastructuur.

4.1 Samenleving en voorzieningen:

Voorzieningenniveau

Activiteiten

1. Het ontwikkelen van nieuwe indicatoren met betrekking tot het voorzieningenniveau blijkt bij nader onderzoek een ingewikkeld proces te zijn. Dit vanwege het ontbreken van gegevens en daardoor de complexiteit van het proces om te komen tot bruikbare indicatoren. We zullen de indicator werkgelegenheid gebruiken om een kwantitatieve analyse te maken van het huidige voorzieningenniveau en zullen daar waar de provincie een rol heeft kwalitatief benaderen.

2. We stellen een plan van aanpak op waarin een analyse wordt gegeven van de stand van zaken met betrekking tot het voorzieningenniveau in Flevoland (t.o.v. Nederland en andere provincies), welke voorzieningen vanuit de provinciale rol kunnen/moeten worden bevorderd.

Wij bepalen in 2012 welke voorzieningengroei bevorderd moet worden. Een plan van aanpak zal niet gereed zijn in het voorjaar maar later in het jaar.

4.3 Cultureel erfgoed en culturele infrastructuur:

Archeologisch onderzoek N23

Middelen

In 2011 is € 1,3 miljoen niet uitgegeven aan het Archeologisch onderzoek N23. Dit bedrag zal naar verwachting in 2012 nodig zijn. Dekking hiervan vindt plaats vanuit de doeluitkering BDU.

Zowel de analyses als het eindrapport worden in 2012 afgerond en we verwachten kosten in verband met de vertraging van de aanleg N23 als gevolg van de opgravingen. Hierover loopt een juridische procedure. Een uitspraak in het geschil wordt eerst na de zomer verwacht.

Nieuw Land Erfgoedcentrum

Activiteiten

Wij heroverwegen de governance van Nieuw Land Erfgoedcentrum en koppelen deze aan de recente planvorming voor het erfgoedpark Batavialand aan Lelystadse kuststrook waar Nieuw Land Erfgoedcentrum onderdeel van uitmaakt. Voor deze zomer is meer duidelijk over realisatie van Batavialand en daarmee ook over de aansturing van het Nieuw Land Erfgoedcentrum.

6.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Samenleving			Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016	
4.3	Cultureel erfgoed & c. infrastructuur	Hogere lasten Archeologisch onderzoek N23	1.298	0	0	0	0	
		Hogere BDU bijdrage Archeologisch onderzoek N23	-1.298	0	0	0	0	
Totaal			0	0	0	0	0	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

7 Investeringsagenda

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Oostvaarderswold;
2. Zuidelijk Flevoland;
3. Noordelijk Flevoland;
4. Markermeer/IJmeer;
5. Luchthaven Lelystad/OMALA;
6. Duurzame energie;
7. p-MJP.

7.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Actualisatie Investeringsagenda

Op basis van plaatsgevonden besluitvorming (zoals over de bijdrage aan de verbetering van de stedelijke bereikbaarheid Almere) en nieuwe inzichten in de fasering van projecten (zoals de hiervoor beschreven actualisatie van het PMIT) zal er een geringe bijstelling van de investeringsagenda plaatsvinden. Daarnaast komt de jaarschijf 2011 te vervallen en wordt een jaarschijf 2021 toegevoegd, waarmee de planningshorizon van 10 jaar wordt gecontinueerd. Deze nieuwe inzichten zullen in de Investeringsagenda 2012-2016 (met een doorkijk naar 2021) worden verwerkt. De investeringsagenda zal als bijlage bij de programmabegroting 2013-2016 worden gevoegd.

Oostvaarderswold

Op 7 maart is het Provinciaal inpassingsplan voor het OostvaardersWold door de Raad van State vernietigd. Hierdoor is een nieuwe politiek-bestuurlijke situatie ontstaan, waarbij een afweging moet worden gemaakt over het vervolgproces.

Op 22 maart jl. heeft de Bestuursrechter te Zwolle negatief geoordeeld over de vordering ILG inzake OVW tegen de Staat. De gevolgen van deze uitspraak worden betrokken in ons procesvoorstel.

Wij hebben verschillende scenario's uitgewerkt die aan u zijn voorgelegd, waarbij wij een voorkeur hebben uitgesproken voor scenario's 2.2. en 3.3. Deze scenario's zullen nader worden uitgewerkt in samenwerking met Staatsbosbeheer en Flevolandschap.

Zuidelijk Flevoland

Eind 2012 neemt het kabinet bij het vaststellen van het concept-rijksstructuurvisie RRAAM (RSV RRAAM) een besluit over de ontwikkeling van Almere. De RSV RRAAM is voor het rijk zelfbindend maar is medebepaald voor de in te nemen positie en taken van de provincie in de ontwikkeling van Zuidelijk Flevoland. Op provinciaal niveau zijn hierna waarschijnlijk aanvullende besluiten nodig, zoals de uitkomsten vastleggen in provinciale structuurvisie (omgevingsplan). Gelijktijdig zal gestart worden met de actualisatie van het Integraal afspraken Kader Almere.

IFA2

Dit investeringsprogramma is in uitvoering conform uw besluitvorming van januari 2011.

Noordelijk Flevoland

Het investeringsprogramma ZZL/Noord is in uitvoering conform uw besluitvorming van maart 2012. Daarbij is voor het toekennen en betalen van projectbijdragen voor 2012 een bedrag van € 2,3 mln geraamd. Voor de daaropvolgende jaren was nog geen bedrag bekend. Voorgesteld wordt om een (voorlopig) programmabudget op te nemen van € 1 mln per jaar vanaf 2013. Op de daarvoor geëigende momenten van de Planning & Control-cyclus zal het programmabudget worden geactualiseerd op basis van de dan beschikbare informatie over projectvoortgang en projectaanvragen 'onderweg'.

Markermeer/IJmeer; Stand van zaken TBES

Eind 2012 neemt het kabinet bij het vaststellen van het concept-rijksstructuurvisie RRAAM (RSV RRAAM) een besluit over het TBES. De RSV RRAAM is voor het rijk zelfbindend. Op provinciaal niveau zijn hierna waarschijnlijk aanvullende besluiten nodig, zoals vastleggen in provinciale structuurvisie (omgevingsplan), vergunningverlening of het maken van een inpassingplan. Daarnaast zal de provincie zich inzetten om ervoor te zorgen dat financieringsconstructies worden uitgewerkt en er in het kader van de juridische strategie een natuurboekhouding wordt georganiseerd, waarbij de relatie tussen gecreëerde natuurwaarde en ontwikkelingsruimte duidelijk is.

Luchthaven Lelystad: Uitkomst Alderstafel Lelystad

De Alderstafel uit 2006 is een overlegtafel onder voorzitterschap van de heer Hans Alders. Doel is om het kabinet te adviseren over de balans tussen de groei van de luchtvaart op Schiphol, de hinderbeperking en de kwaliteit van de omgeving. Kern van de advisering door de Alderstafel is om de Mainport Schiphol verder te versterken d.m.v. een selectieve overloop van niet-mainport verkeer naar Eindhoven en Lelystad.

De overloopmogelijkheden naar Eindhoven lijken beperkt; de mogelijkheden naar Lelystad lijken groter, mits er ruimte geboden kan worden in het luchtruim.

Voor Lelystad ziet Alders kansen voor een gefaseerde ontwikkeling die, bij het voldoen aan de werkgelegenheidsdoelstellingen, verder gaat dan de grenzen van de voormalige PKB.

Een eerste fase betreft de inzet op de doorontwikkeling van de Luchthaven Lelystad naar een baanverlening van 2100 meter in 2015 en maximaal 25.000 vliegbewegingen. Op basis van een evaluatie van het gebruik van de luchthaven en de effecten van hinderbeperking kan ingezet worden op een doorontwikkeling naar 45.000 vliegbewegingen. Hieraan gekoppeld dient ook de landzijdige bereikbaarheid te verbeteren. Mocht het kabinet dit advies overnemen dan zal vermoedelijk de provinciale inzet van € 1,1 miljoen (zoals opgenomen in de Investeringsagenda 2011-2020) niet nodig zijn. Verwacht wordt dat Alders een half jaar nodig zal hebben om het advies nader uit te werken. Bij de najaarsnota zal hierop teruggekomen worden.

Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Conform het collegeuitvoeringsprogramma bereiden we de oprichting voor van een Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland. Bij het voorstel tot oprichting van DE-on in het najaar van 2012 informeren wij u nader over de inzet van de door uw Staten gereserveerde middelen uit de aandelenverkoop NUON/Essent voor DE-on.

In verband met de met het ministerie ondertekende Green Deal DE-on (GDD) verwachten we in 2013 en 2014 nog een bijdrage van respectievelijk € 450.000 en € 85.000 aan rijksmiddelen die ingezet wordt voor de uitvoering van het door het ministerie goedgekeurde projectplan. Zodra deze bijdrage formeel bevestigd is, nemen we deze op in de begroting.

Stand van zaken Nota Vitaal Platteland en ontwikkeling programma 2014-2020

De Nota Vitaal Platteland vormt ondermeer het kader voor een vervolg op het p-MJP en het EU-plattelandontwikkelingsprogramma voor de periode 2014-2020 (POP3). De nota zal in 2013 worden opgesteld, als er duidelijkheid is over de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en de herijking EHS. In 2012 en 2013 wordt duidelijk welke mogelijkheden het nieuwe EU programma biedt. Flevoland probeert het programma zo te beïnvloeden dat het kan bijdragen aan realisatie van de doelen uit de Nota Vitaal Platteland.

Conform de huidige onderhandelingen over het decentralisatieakkoord natuur zal er geen nieuwe ILG-periode 2014-2020 komen. Eventuele bijdragen van het Rijk voor bijvoorbeeld natuurbeheer worden als decentralisatie-uitkering in het Provinciefonds gestort. De geraamde Rijksbaten en Rijkslasten vanaf 2014 worden uit de provinciale begroting kunnen vervallen.

7.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Investeringsagenda rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Oostvaarderswold;
2. Luchthaven Lelystad/OMALA;
3. Duurzame energie;
4. p-MJP.

5.1 Oostvaarderswold

Doelbereik, activiteiten, middelen en risico's

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar hetgeen hiervoor onder Oostvaarderswold is opgenomen.

5.5 Luchthaven Lelystad/OMALA

Activiteiten

De incidentele provinciale bijdrage aan een businessplan voor de uitbreiding van de luchtverkeersleiding wordt uitgesteld. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar hetgeen hiervoor is opgenomen onder Luchthaven Lelystad: Uitkomst Alderstafel Lelystad.

Risico's

Luchthaven:

Het risico zoals vermeld in de programmabegroting 2012 van 'uitspraak van de Raad van State leidt tot vertraging' heeft zich inmiddels voorgedaan. Eind 2011 heeft de Raad van State de Aanwijzing volledig vernietigd. Hierdoor is een nieuw Luchthavenbesluit door het Rijk nodig.

OMALA:

Acquisitie is momenteel erg moeilijk. Dit wordt veroorzaakt door de economische crisis die overal in Nederland en op alle bedrijventerreinen leidt tot sterk tegenvallende acquisitieresultaten. Het gegeven van de vertraagde ontwikkeling van Luchthaven Lelystad en het daardoor ontbreken van een onderscheidende positie in de markt versterkt dit effect.

5.6 Duurzame Energie- en ontwikkelingsmaatschappij Flevoland

Middelen

Het ministerie van EL&I en de provincie Flevoland hebben in 2011 de Green Deal DE-on (GDD) ondertekend ter waarde van 1,2 miljoen euro. Ter nadere invulling van deze Green Deal is een projectplan opgesteld en door het ministerie goedgekeurd. Op basis hiervan ontvangt de provincie in 2012 de eerste tranche van € 665.000 als decentralisatie-uitkering in het provinciefonds. Deze baten worden geraamd en de middelen worden beschikbaar gesteld op het programmaonderdeel DE-on ten behoeve van de uitvoering van het projectplan voor de jaren 2012-2014.

5.7 p-MJP

Middelen

De p-MJP middelen die in 2011 resteerden ad € 5,6 mln. worden opnieuw geraamd voor de jaren 2012 en 2013. De werkelijke lasten van 2007 t/m 2011 plus de ramingen voor 2012 en 2013 sluiten daarmee aan bij de beschikbare middelen voor de gehele programmaperiode conform de besluitvorming van Provinciale Staten (provinciale middelen), de budgetbrief POP van februari 2012 (Europese middelen) en de beschikking Bestuursovereenkomst ILG (Rijksmiddelen).

Wanneer het ILG in 2012 wordt afgerekend zal aan u hiervoor een separate begrotingswijziging worden voorgelegd.

7.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Investeringsagenda			Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel		Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	
5.3	Noordelijk Flevoland	Hogere lasten programma ZZL/Noord	0	1.000	1.000	1.000	1.000	
5.6	Duurzame energie	Hogere lasten Green Deal DE-on	665	450	85	0	0	
5.7	p-MJP	Herschikking baten en lasten binnen meerjarig kader	5.267	288	0	0	0	
6.3	Alg. dekkingsmiddelen	Hogere provinciefondsuitkering ivm Green Deal DE-on	-665	-450	-85	0	0	
6.5	Reserves	Hogere onttrekking reserve ZZL/Noord	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	
		Hogere onttrekking reserve p-MJP	-5.267	-288	0	0	0	
Totaal			0	0	0	0	0	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

8 Bestuur

Binnen dit programma vallen de volgende programmaonderdelen:

1. Samenwerking en Bestuurlijke positionering;
2. Openbare orde en veiligheid;
3. Algemene dekkingsmiddelen;
4. Onvoorzien en stelposten;
5. Reserves.

8.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Doeluitkeringen

In de Voorjaarsnota van het rijk zullen mogelijk nieuwe ombuigingen worden aangekondigd. Deze kunnen effect hebben op de omvang van de doeluitkeringen. In de door ons gehanteerde bestuurlijke afspraken op financieel terrein (zie bijlage 1) is hierover het volgende opgenomen.

- Bezuinigingen op brede doeluitkeringen betekenen een versobering van de taak waarvoor deze doeluitkering werd ingezet, inclusief apparaatskosten en overhead. Transitiekosten kunnen over meerdere jaren verdeeld worden.
- Efficiencykortingen die door het Rijk worden opgelegd dienen opgevangen te worden binnen de nieuwe taak.
- Er worden geen extra eigen middelen van de provincie ingezet voor taken die gedecentraliseerd worden vanuit het Rijk, zowel niet voor de eigen dienst als voor de ondersteuning van derden.

Gelet op het vorenstaande gaan wij er in deze perspectiefnota vooralsnog vanuit dat ombuigingen op doeluitkeringen geen (blijvende) gevolgen hebben voor de provinciale begroting.

Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF)

Tijdens de bijeenkomsten van de Europese Raad in 2011 hebben de Europese regeringsleiders afspraken gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en in het bijzonder de eurozone te waarborgen. Lidstaten moeten de vereisten uit het aangescherpte Stabiliteits- en Groeipact voor het einde van 2012 vastleggen in nationale wetgeving. Voor Nederland zal dat plaatsvinden in de nieuwe wet Houdbare overheidsfinanciën (HOF).

De concept wet HOF legt beperkingen op aan de provincies en gemeenten met betrekking tot het zogenaamde EMU-saldo (nadelig verschil tussen inkomsten en uitgaven van de provincie). In een eerste reactie hebben IPO en VNG richting het kabinet hun ongenoegen uitgesproken over de ongewenste effecten van de Wet. De decentrale overheden werken momenteel met sluitende begrotingen op basis van het voorgeschreven begrotingsstelsel van lasten en baten en kennen in het algemeen geen begrotingstekort. Omdat de wet HOF echter is geënt op het door het Rijk gehanteerde kasstelsel, worden de uitkomsten van de provinciale en gemeentelijke begrotingen hiernaar herleid. Hierdoor werken onder meer uitgaven ten laste van daarvoor gevormde reserves tekortverhogend. Als gevolg hiervan zouden gemeenten en provincies dus beperkt worden bij het uitgeven van de gelden die ze eerder gespaard hebben.

IPO en VNG zullen de definitieve reactie op het wetsvoorstel pas bepalen als meer duidelijkheid is verkregen over de uitwerking daarvan in concrete EMU-normen voor de provincies, gemeenten en waterschappen.

De voorgenomen inwerkingtreding van de wet is 2013. Op basis van de definitieve wettekst zullen de mogelijke effecten voor de provincie nader worden gezien en zullen zo nodig nadere voorstellen worden gedaan. Een mogelijk gevolg zal kunnen zijn dat voorgenomen investeringen meer gefaseerd zullen moeten worden uitgevoerd.

Nieuw treasurybeleid

In het provinciale treasurybeleid staat de balans tussen risico's en rendement centraal. Regelmatig wordt daarop getoetst en wordt het provinciale treasurybeleid geëvalueerd. Waar nodig wordt het beleid bijgesteld.

Gezien de huidige onzekerheid op de (internationale) geld- en kapitaalmarkten, wordt gewerkt aan een nieuw treasury statuut wat separaat ter besluitvorming aan u zal worden voorgelegd. In dat nieuwe statuut wordt nadrukkelijk - ter beperking van de financiële risico's - de mogelijkheid opgenomen om overtollige liquide middelen bij het ministerie van Financiën onder te brengen (in het kader van geïntegreerd middelenbeheer "schatkist bankieren").

8.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen het programma Bestuur rapporteren wij afwijkingen bij de programmaonderdelen:

1. Samenwerking en Bestuurlijke positionering;
2. Algemene dekkingsmiddelen;

6.1 Samenwerking en bestuurlijke positionering:

Zelfbewust profiel Flevoland op basis van kernwaarden en credo

Doelbereik

De ontwikkelingen op dit vlak kunnen niet structureel getoetst worden, omdat het tweejaarlijkse imago-onderzoek niet meer wordt uitgevoerd. Wel wordt dit doel bij alle communicatieactiviteiten consistent nagestreefd.

6.1 Samenwerking en Bestuurlijke positionering:

Herijken communicatiestrategie in relatie tot coalitieakkoord (samenhang met punt hierboven)

Activiteiten

In afwachting van het besluit over de middelen, is gestart met uitvoering van de eerste fase van de strategie. Hierbij gaat het vooral om het inlopen van achterstanden, zoals het waar mogelijk drempelvrij maken van de website, actualiseren inhoud website en verbeteren navigatiestructuur gebaseerd op de hoofdthema's uit het coalitieakkoord, publiceren en abonnees werven voor digitale weekberichten. Uitvoering van de volgende fase - verder ontwikkelen van (nieuwe) functionaliteit is mede afhankelijk van de gevraagde investering in middelen en capaciteit.

Middelen

De strategie voor digitale middelen is op dit moment nog geen definitieve kostenraming gemaakt. Het benodigde budget loopt afhankelijk van nog te maken keuzes uiteen van circa € 60.000 tot € 170.000. Dit bedrag is benodigd om de nieuwe functionaliteiten op het gebied van bezoekersprofielen en interactie te realiseren.

Vooruitlopend hierop wordt voorgesteld om voor deze strategie in ieder geval € 64.000 in te zetten uit het restant budget van het 'voormalige project Flevo 2030' (€ 64.000), wat geormerkt is binnen de Algemene Reserve. Het oormerk bedraagt nadien € 0.

Risico's

De strategie voor digitale media kan slechts ten dele worden uitgevoerd als de benodigde investering niet plaatsvindt.

6.1 Samenwerking en Bestuurlijke positionering;

Versterken samenwerking met Flevolandse gemeenten en partners

Middelen

Als gevolg van provinciale ombuigingen is het budget voor bestuurscalemateiten komen te vervallen. Hoewel geen sprake is van een calamiteit, zijn wel kosten gemaakt (huur locatie) voor de sollicitatiegesprekken met kandidaat-burgemeesters.

6.1 Samenwerking en Bestuurlijke positionering:

Samenwerking in Randstadverband: effectieve en efficiënte realisatie van de provincieoverstijgende ambities en opgaven.

Activiteiten

De algemene samenwerking in P4-verband (met uitzondering van het onderdeel Europa) kan worden gekenschetst als 'latent'. Dit heeft te maken met de discussie over de bestuurlijke inrichting van de Randstad. In verband hiermee is er over 2012 geen jaarprogramma.

NB. De voorbereiding van een OV-autoriteit vindt niet plaats in P4-verband, maar op de schaal van de Noordvleugel, dat wil zeggen met de drie provincies, de grote steden en de stadsregio Amsterdam.

De samenwerking in P3-verband in 2012 is vooral gericht op bedrijfsvoering en BIBOB.

Middelen

De financiële balans van de Randstadsamenwerking Europa 2011 is opgemaakt. In 2011 was sprake van een onderuitputting (in verband met de verkiezingen werden minder bijeenkomsten georganiseerd en gedurende een half jaar was er geen coördinator werkzaam). De onderbesteding leidt tot een terugbetaling van € 19.000 aan Flevoland.

6.1 Samenwerking en Bestuurlijke positionering: Provinciale Staten

Doelbereik

Om de doelen van Provinciale Staten te kunnen bereiken is in 2012 extra aandacht nodig voor het verbeteren van het functioneren van de griffie. Daar wordt nu door interim functievervulling invulling aan gegeven. Desalniettemin zullen in 2012 concrete stappen worden gezet om de geformuleerde doelen weer een stap dichterbij te brengen. Bij de Najaarsnota 2012 zal bezien worden of de doelstelling met betrekking tot Versterking van de communicatie door Provinciale Staten extra aandacht verdient.

Activiteiten

Verbetering van de vergaderstructuur is geëvalueerd en heeft tot aanpassingen geleid. Eerste aanzetten zijn gegeven tot vroegtijdige interventie in de voorbereiding van de besluitvormingsprocessen, zodat u uw rol beter kan invullen.

Middelen

In de loop van 2011 heeft een grondige actualisatie van de ramingen van de budgetten voor Provinciale Staten plaats gevonden. Hieruit bleek, dat de (meerjaren)ramingen van de begroting 2012 en verder niet op orde waren. Door autonome ontwikkelingen (o.a. vergroting aantal fracties en toename aantal burgerleden) en beleidsbeslissingen (o.a. webcasting van vergaderingen en verandering van de vergaderstructuur) bleek het beschikbare budget te krap voor dekking van alle uitgaven. Het Presidium heeft in overleg met de fractievoorzitters aan de statengriffie de opdracht gegeven om voorstellen voor bezuinigingen voor te leggen. In de opinieronde hebben de Staten besloten om het voorstel weer terug te geven aan het presidium.

6.1 Samenwerking en Bestuurlijke positionering: Gedeputeerde Staten

Middelen

Gedeputeerde Staten hebben besloten in deze collegeperiode geen gebruik te maken van de mogelijkheid van de fiscale compensatie van de dienstauto's. Hierdoor kan een bedrag van € 94.000 vrijvallen tot en met april 2015.

6.3 Algemene dekkingsmiddelen: Overige rentebaten (verstrekke geldleningen)

Middelen

In het onderdeel algemene dekkingsmiddelen is reeds een actualisatie van de rentebaten over uitgezette provinciale gelden opgenomen.

In aanvulling daarop wordt vermeld dat eind 2011 twee leningen zijn verstrekt van in totaal € 2,3 miljoen aan Ontwikkelingsmaatschappij Airport Garden City (o.a. voor de verwerving van gronden). De begrotingspost "overige rentebaten" wordt daarom meerjarig geactualiseerd (voordeel circa € 17.000).

8.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Bestuur		Lopend jaar	Toekomstige jaren				
Programmaonderdeel	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	
6.1	Samenw. & Best. positionering	Hogere lasten strategie digitale middelen	64	0	0	0	0
		Hogere lasten divers	2	0	0	0	0
		Afrekening Randstadsamenwerking Europa 2011	-19	0	0	0	0
		Lagere lasten afschaffen fiscale compensatie dienstauto's	-94	-94	-94	-31	0
6.3	Alg. dekkingsmiddelen	Hogere rentebaten wegens verstrekken 2 leningen	-18	-17	-17	-17	-17
6.5	Reserves	Hogere onttrekking Algemene Reserve oormerk Flevo 2030	-64	0	0	0	0
Totaal			-129	-111	-111	-48	-17

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

9 Bedrijfsvoering

Binnen Bedrijfsvoering vallen de volgende onderwerpen:

1. Personeel en organisatie;
2. Facilitaire zaken;
3. Bestuur, advies en communicatie;
4. Financiën;
5. Informatisering en automatisering.

9.1 Beschrijving externe en/of interne ontwikkelingen

Risico's afbouw overhead (OFGV, jeugdzorg, PME)

Het coalitieakkoord bevat een ombuigingstaakstelling, niet alleen voor de primaire taken, maar ook voor de overhead. De insteek is: het beter doen met minder mensen. Voor de overheadfuncties geldt een algemene bezuinigingstaakstelling van 15 %.

Daar bovenop dient het uitplaatsen van primaire taken (in 2013 vergunningverlening en handhaving naar de OFGV, in 2015 jeugdzorg naar de gemeenten) gepaard te gaan met een navenante vermindering bij de ondersteunende functies, om een stijging van het overheadpercentage tegen te gaan. De stapeling van taakstellingen en de omvang daarvan maakt het heel moeilijk om dat op basis van een algemene 'kaasschaaf' methode te doen. Daarom wordt een visie op de bedrijfsvoering 2015 opgesteld, met een kwantitatieve en kwalitatieve normering voor de bedrijfsvoeringfuncties, uitgaande van een compacte en efficiënte invulling van de bedrijfsvoeringfuncties. Deze visie dient als referentie voor deze en mogelijk volgende afbouwtrajecten.

De omvang van de bezuinigingstaakstelling maakt fundamentele ingrepen nodig, die heel veel vragen van de organisatie. Een plan van aanpak, gebaseerd op een concrete businesscase, zal dit najaar aan u worden voorgelegd.

9.2 Rapportage over afwijkingen lopend begrotingsjaar

Binnen Bedrijfsvoering rapporteren wij afwijkingen bij de volgende onderwerpen:

1. Personeel en organisatie;
2. Financiën.

Concernonderdelen

Personeel en organisatie:

Middelen

Binnen personeelskosten doet zich een aantal mutaties voor.

1. Wijziging Premies pensioenen, sociale lasten en ziektekosten

Door veranderingen in de wetgeving per 01-01-2012 zijn de premies voor de pensioenen, sociale lasten en de werkgeversbijdrage voor ziektekosten gewijzigd. Daarnaast stijgen de pensioenpremies per 01-04-2012 (tot en met 31-12-2013) nog extra om de dekkingsgraad van de pensioenfondsen te verhogen. De meest in het oog springende wijziging is de forse verhoging van het maximum premieloon ZVW (van € 33.400 naar € 50.100). Per saldo leidt dit tot een stijging van de kosten van € 0,8 mln. in 2012, € 0,9 mln. in 2013 en structureel € 0,5 mln..

2. Voormalig personeel (frictiereserve)

Op basis van de actualisatie van de financiële consequenties van regelingen met voormalige personeelsleden is er additioneel beslag op de reserve personele frictiekosten nodig van € 464.000 in 2012, € 104.000 in 2013 en € 44.000 in 2014.

3. Omzetting formatie in inhuur

In 2010 is besloten om een deel van het procesgeld voor de speerpunten van het omgevingsplan om te zetten in vaste formatie. Daarbij zijn de salariskosten verhoogd door verlaging van het budget voor proceskosten speerpunten.

Recent is besloten om een deel van deze formatie-uitbreiding te beëindigen. De daardoor vrijvallende middelen van € 30.400 worden teruggesluisd naar het budget voor proceskosten van de speerpunten, in casu de reserve omgevingsplan.

Risico's

Naast de autonome ontwikkelingen zoals hierboven beschreven zal er ook nog een structureel budget nodig zijn voor de lopende CAO onderhandelingen. Voor deze en andere begrotingsonzekerheden is de stelpost Perspectiefnota bedoeld.

Financiën:

Programmaplan 'Verbetering van de interne beheersing'

Doelbereik

In het coalitieakkoord zijn gelden beschikbaar gesteld om het interne beheer op orde te krijgen. Hiertoe is een probleemanalyse en een programmaplan opgesteld. Toegezegd is bij de reguliere planning- en controlinstrumenten te rapporteren over de voortgang van het programmaplan.

De interne beheersing strekt zich uit over een aantal deelonderwerpen waarop hieronder nader wordt ingegaan.

Rechtmatigheid

De verbijzonderde interne controle is onder meer geborgd binnen de organisatie. De kaders zijn geactualiseerd (controleverordening, controleprotocol en normenkader) en er is een intern controleplan vastgesteld. De onderzoeken lopen.

Op financieel terrein is een concerntoets ingevoerd. Verder is een start gemaakt met een actualisatie van de visie op rechtmatigheid.

Herinrichting financiële functie

De functionele aansturing van de decentraal werkende financial controllers is aangescherpt vooruitlopend op een reorganisatieproces wat in 2012 vorm moet krijgen (centralisering van de financiële functies).

De financiële kaders worden versneld geactualiseerd. Dit zal in 2012 afgerond worden.

Het eerste half jaar zal verder in het teken staan van verbetering van de managementinformatie onder meer door de invoering van een concernbrede MARAP gekoppeld aan controlgesprekken.

Beheersing personeelslasten

Het beheer op de primaire en secundaire loonkosten is aangescherpt. Ondermeer door de invoering van een monitoringsysteem waarbij voor wat betreft het beslag op de personeelsbudgetten maandelijks gerapporteerd wordt. Er wordt gewerkt op basis van een nieuw ontworpen salarisbegroting. Verder zijn de spelregels geactualiseerd en is de communicatie tussen de hoofdbudgethouder en de afdelingsmanagers geïntensiveerd.

Verbeteren kwaliteit financiële administratie

Er is een begin gemaakt met een groot aantal verbeteracties. De knelpunten zijn op diverse terreinen in beeld gebracht en er zijn nadere werkafspraken gemaakt. Dit jaar staat in het teken van een beter beheer van de balansposten, verbetering van de samenwerking en de invoering van een verbeterd rekeningsschema.

Verbeteren van de P/C-functie

De korte termijn acties zijn afgerond (herinrichting begroting naar aanleiding van het coalitieakkoord, e.d.) Op de wat langere termijn zal de inzet gericht zijn op een betere meerjarenbegroting, de kwaliteitsverhoging van de financiële begroting en de versoering van de P/C-cyclus.

Beheersing van de IT-omgeving

Gestart is met de Kadernota Informatiemanagement. Verder beschikken we over een continuïteitsplan voor de grieppandemie en voor de uitval van elektriciteit en ICT. De feitelijke uitwijkvoorzieningen realiseren is onderwerp van onderzoek gelet op de budgettaire beperkingen.

9.3 Lasten en baten

Binnen de lasten en baten van bovengenoemde programmaonderdelen rapporteren wij de onderstaande begrotingswijziging voor de Programmabegroting 2012. Deze wijziging is hierboven toegelicht.

Bedrijfsvoering		Omschrijving	Lopend jaar	Toekomstige jaren				
			2012	2013	2014	2015	2016	
	Personeel	Hogere salarislasten (pensioenen, sociale ln, ziektekosten)	785	880	540	540	540	
		Lagere salarislasten omzetting formatie naar procesgeld	-30	-30	-30	-30	-30	
		Hogere lasten uitkering oud personeel	464	104	44	0	0	
		Dekking hogere salarislasten uit stelpost loon- en prijscomp.	-600	-880	-540	-540	-540	
6.4	Onvoorzien en stelposten							
6.5	Reserves	Hogere storting reserve Omgevingsplan ivm formatie	30	30	30	30	30	
		Hogere onttrekking reserve personele frictie	-464	-104	-44	0	0	
Totaal			185	0	0	0	0	

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

IV

Financieel totaaloverzicht

10 Financieel totaaloverzicht

Hieronder presenteren wij het overzicht van alle financiële mutaties die hiervoor in de hoofdstukken II en III zijn vermeld.

10.1 Financieel totaaloverzicht

Perspectiefnota 2012-2016 in één oogopslag

Hoofdstuk II algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en stelposten

A. algemene dekkingsmiddelen			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016
6.3	Algemene dekkingsmiddelen	effect nieuwe rijksombuigingen op Provinciefondsuitkering	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
		effect actualisatie raming MRB	-200	-200	-200	-200	-200
		effect indexering MRB vanaf 2014			-450	-900	-1.350
		effect herinvoering MRB zuinige auto's vanaf 2014			- p.m.	- p.m.	- p.m.
		effect herberekening netto rentebaten	360	600	675	750	825
6.5	Reserves	mutaties dividenduitkeringen	87	87	213	213	213
		hogere toevoeging Infraconds a.g.v. actualisatie raming MRB	16	16	16	16	16
Totaal	A. algemene dekkingsmiddelen		263	503	254	-121	-496

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

B. onvoorzien en stelposten			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016
6.4	Onvoorzien en stelposten	verlaging post loon- en prijsontwikkelingen	0	-300	-300	-300	-300
		actualisatie post ombuigingen formatie	0	0	0	0	0
		actualisatie post ombuiging materiële kosten	0	0	0	0	0
		herschikking post risicobuffer ombuigingen	-836	-172	1.073	-235	-235
		verlaging post rentelasten investeringsagenda/begrotingsaldo	-650	-1.887	-1.887	-1.887	-1.887
		verhoging post onzekerheden Perspectiefnota 2012-2016	500	1.822	1.041	1.910	1.627
Totaal	B. onvoorzien en stelposten		-986	-537	-73	-512	-795

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Hoofdstuk III programma's en bedrijfsvoering

3. Ruimte			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016
1.1	Omgevingsbeleid	beëindiging financiering POCF	-27	-27	-27	-27	-27
1.4	Ruimtelijk beleid	Hogere lasten Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)	143	0	0	0	0
6.5	Reserves	Hogere onttrekking Algemene Reserve oormerk CPO	-143	0	0	0	0
Totaal	3. Ruimte		-27	-27	-27	-27	-27

4. Bereikbaarheid			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016
2.2	Mobiliteit	Lagere lasten OV-concessie IJsselmond	-100	0	0	0	0
		Verlaging BDU door Lagere lasten OV-concessie IJsselmond	100	0	0	0	0
		Hogere bijdrage voor het project OV-SAAL	20	0	0	0	0
		Inhuur van bedieningspersoneel bruggen en sluisen	417	0	0	0	0
		Lagere lasten BDU gerelateerde provinciale projecten	-449	0	0	0	0
		Gewijzigde fasering Gooise weg	-80	80	0	0	0
		Lagere BDU uitkering	449	0	0	0	0
		Lagere kapitaallasten wegen	-32	0	0	0	0
		Lagere lasten Infraconds gerelateerde provinciale projecten	-184	0	0	0	0
		Hogere lasten gladheidbestrijding	80	80	80	80	80
		Lagere lasten onderhoud beplanting	-20	-20	-20	-20	-20
		Lagere lasten onderhoud oevervoorziening	-20	-20	-20	-20	-20
		Lagere lasten onderhoud taluds en plasbermen	-20	-20	-20	-20	-20
		Lagere lasten onderhoud inspectievaartuigen	-20	-20	-20	-20	-20
		6.5	Reserves	Vrijval salarissen personeel bediening bruggen en sluisen	-417	0	0
Gewijzigde onttrekking Infraconds	164			0	0	0	0
		Gewijzigde storting Algemene Reserve ivm Gooise weg	80	-80	0	0	0
Totaal	4. Bereikbaarheid		-32	0	0	0	0

5. Economie			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving		2012	2013	2014	2015	2016
3.1	Werkgelegenheid	Hogere lasten Operationeel Programma Landsdeel West	431	0	0	0	0
		Hogere lasten TMI	792	0	0	0	0
		Hogere baten OP West	-211	0	0	0	0
6.5	Reserves	Hogere lasten Hogeschool Flevoland	50	0	0	0	0
		Hogere onttrekking reserve co-fin EU 07-13	-1.012	0	0	0	0
		Hogere onttrekking strat.reserve, oormerk HO	-50	0	0	0	0
Totaal	5. Economie		0	0	0	0	0

6. Samenleving			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	
4.3	Cultureel erfgoed & c. infrastructuur	1.298	0	0	0	0	
	Hogere lasten Archeologisch onderzoek N23						
	Hogere BDU bijdrage Archeologisch onderzoek N23	-1.298	0	0	0	0	
Totaal 6. Samenleving			0	0	0	0	

7. Investeringsagenda			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	
5.3	Noordelijk Flevoland	0	1.000	1.000	1.000	1.000	
5.6	Duurzame energie	665	450	85	0	0	
5.7	p-MJP	5.267	288	0	0	0	
6.3	Alg. dekkingsmiddelen	-665	-450	-85	0	0	
6.5	Reserves	0	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	
	Hogere onttrekking reserve ZZL/Noord						
	Hogere onttrekking reserve p-MJP	-5.267	-288	0	0	0	
Totaal 7. Investeringsagenda			0	0	0	0	

8. Bestuur			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Programmaonderdeel	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	
6.1	Samenw. & Best. positionering	64	0	0	0	0	
	Hogere lasten strategie digitale middelen						
	Hogere lasten divers	2	0	0	0	0	
	Afrekening Randstadsamenwerking Europa 2011	-19	0	0	0	0	
	Lagere lasten afschaffen fiscale compensatie dienstauto's	-94	-94	-94	-31	0	
6.3	Alg. dekkingsmiddelen	-18	-17	-17	-17	-17	
	Hogere rentebaten wegens verstrekken 2 leningen						
6.5	Reserves	-64	0	0	0	0	
	Hogere onttrekking Algemene Reserve oormerk Flevo 2030						
Totaal 8. Bestuur			-129	-111	-111	-48	

9. Bedrijfsvoering			Lopend jaar	Toekomstige jaren			
Bedrijfsvoering	Omschrijving	2012	2013	2014	2015	2016	
	Personeel	785	880	540	540	540	
	Hogere salarislasten (pensioenen, sociale ln, ziektekosten)						
	Hogere lasten uitkering oud personeel	464	104	44	0	0	
	Lagere salarislasten omzetting formatie naar procesgeldten speerpunten	-30	-30	-30	-30	-30	
6.4	Onvoorzien en stelposten	-600	-880	-540	-540	-540	
	Dekking hogere salarislasten uit stelpost loon- en prijscomp.						
6.5	Reserves	-464	-104	-44	0	0	
	Hogere onttrekking reserve personele frictie						
	Hogere storting reserve Omgevingsplan ivm formatie	30	30	30	30	30	
Totaal 9. Bedrijfsvoering			185	0	0	0	

Totaal C Programma's en bedrijfsvoering	-3	-138	-138	-75	-44
--	-----------	-------------	-------------	------------	------------

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

Totaal Perspectiefnota (A+B+C)	-726	-172	43	-708	-1.335
---------------------------------------	-------------	-------------	-----------	-------------	---------------

bedragen x € 1.000 (-/- = voordelig effect op de ruimte)

10.2 Conclusie

In alle jaren is er dus sprake van begrotingsoverschotten, met uitzondering van 2014.

Bij de nadere uitwerking en opstelling van de Programmabegroting 2013 zullen naar verwachting nog verschillen ontstaan. Het moet op basis van huidige inzichten evenwel mogelijk worden geacht voor de komende jaren tot een reëel sluitende begroting en meerjarenraming te komen zonder dat daarvoor additionele ombuigingen noodzakelijk zijn. Zo nodig zal daarbij incidenteel gebruik worden gemaakt van het thans verwachte overschot van € 0,73 mln. voor 2012, waarvan is voorgesteld dit toe te voegen aan de algemene reserve.

Bij deze conclusie wordt wel uitdrukkelijk aangetekend dat er diverse begrotingsonzekerheden zijn waarvoor een post van € 2,0 mln. per jaar wordt aangehouden. Een van de grotere onzekerheden is daarbij het effect dat de nieuwe rijksombuigingen op de provinciale inkomsten zullen hebben. Of deze post toereikend zal blijken te zijn voor deze en andere onzekerheden zal de toekomst uitwijzen.

V

Risico's en onzekerheden

11 Risico's en onzekerheden

In dit hoofdstuk schetsen wij kort de onzekerheden die bij het opstellen van de Perspectiefnota aan de orde zijn. Daarbij beperken wij in dit verband het begrip onzekerheden tot de rekenkundige aannames die zijn gedaan bij het opstellen van het financiële perspectief voor 2012 en volgende jaren.

In verband met deze onzekerheden is voorgesteld een stelpost onzekerheden perspectiefnota 2012-2016 op te nemen. Het hebben van een dergelijke stelpost maakt het mogelijk bepaalde onontkoombare ontwikkelingen in de programmabegroting te verwerken zonder dat dit direct invloed heeft op de uitvoering van het vastgestelde beleid. Indien de begrotingseffecten uiteindelijk omvangrijker zijn dan de stelpost, zullen andere (beheers)maatregelen noodzakelijk zijn. Het bijstellen van ambities kan daarvan onderdeel zijn.

Deze informatie over begrotingsonzekerheden dient vooral om Provinciale Staten te ondersteunen bij de keuze tussen het besteden van middelen en het reserveren daarvan. Voor onderstaande onzekerheden geldt dat ze mogelijk tot gewijzigde lasten of baten kunnen leiden die veelal als onontkoombaar moeten worden beschouwd en moeten worden ingepast binnen de programmabegroting indien ze zich voordoen.

Onzekerheden Perspectiefnota:

Provinciefonds (meicirculaire)

Het Rijk moet de komende jaren extra bezuinigen. Door de koppeling van het Provinciefonds aan de rijksuitgaven zullen nieuwe rijksbezuinigingen een doorwerking hebben op de hoogte van de Provinciefondsuitkering², naar verwachting vanaf 2013. Veelal worden deze ombuigingen gefaseerd doorgevoerd. Hierop is in de Perspectiefnota nog niet geanticipeerd.

Bij het afronden van deze Perspectiefnota werd bekend dat het 'Catshuisoverleg' was mislukt en het Kabinet het ontslag had aangeboden. Dit zal er toe leiden dat de besluitvorming over de noodzakelijke ombuigingen wordt vertraagd en de effecten voor de provincies niet op korte termijn in volle omvang duidelijk zullen worden.

Opcenten MRB

De opcenten zijn een belangrijke bron van autonome inkomsten voor de provincies. Twee niet door de provincie te beïnvloeden elementen zijn van invloed op deze inkomstenbron. De ontwikkeling van het totaal aantal auto's binnen de provincie en het aantal vrijgestelde 'groene' auto's daarbinnen. Hiervoor zijn aannames gedaan gebaseerd op de trend in de afgelopen jaren.

Het kabinet is voornemens de vrijstelling voor de 'groene' auto's vanaf 2014 nagenoeg volledig te beëindigen. Bij daadwerkelijke uitvoering van dit voornemen zal de huidige inkomstenderving voor de provincie (momenteel circa € 4 mln. per jaar) nagenoeg volledig verdwijnen. In de huidige meerjarenraming is hierop geanticipeerd door uit te gaan van herinvoering van belastingplicht tegen een kwarttarief. Omdat de herinvoering tegen een voltarief nog niet zeker is wordt het positieve financiële effect hiervan nog niet in de programmabegroting 2013 verwerkt.

In de perspectiefnota zijn wij, vooruitlopend op de uitkomst van besluitvorming hierover, vanaf 2014 uitgegaan van herinvoering van de indexering van het tarief voor de opcenten MRB. Daarbij wordt voorlopig uitgegaan van 1% per jaar. Mocht in 2013 worden besloten niet tot indexering over te gaan, dan zal dit worden gecorrigeerd.

² Ter informatie kan worden opgemerkt dat een verlaging van de voor de normeringmethodiek relevante rijksuitgaven met € 1 mrd. een nadelig effect op het Provinciefonds heeft van grofweg € 10 mln, ofwel voor Flevoland circa € 0,5 mln. Niet alle rijksuitgaven tellen echter mee voor de normeringmethodiek. Daarnaast kan het rijk besluiten een deel van het tekort op te lossen door lastenverzwaring. Dit heeft geen effect op de normering van het Provinciefonds.

Rentebaten

De provincie beschikt de eerste jaren naar verwachting over een liquiditeitsoverschot. Deze middelen worden rentedragend ondergebracht bij financiële instellingen. Hierover is een bepaald rendement verondersteld. In de praktijk kunnen liquiditeitsoverschot en behaald rendement van deze aannames afwijken.

Kapitaallasten investeringen

In de programmabegroting 2012 en bijbehorende meerjarenraming 2013-2015 zijn kapitaallasten geraamd. Deze hebben deels betrekking op nog niet afgeronde investeringen. Door wijzigingen (vertragingen) in het uitvoeringstempo van deze investeringen kunnen de kapitaallasten in 2012 en volgende jaren wijzigingen ondergaan. In de Perspectiefnota is hierop nog niet geanticipeerd. Bij het opstellen van de programmabegroting 2013-2016 zal een herberekening van de kapitaallasten worden uitgevoerd op basis van een actualisatie van de voortgang van investeringen en zullen de effecten daarvan worden verwerkt.

CAO-provincies

Op 1 juni 2011 is de eerder overeengekomen CAO provincies formeel afgelopen. Nadien zijn partijen er niet in geslaagd tot een nieuw akkoord te komen. Hoewel niet direct onderdeel uitmakend van het CAO-overleg wordt de provincie daarnaast ook geconfronteerd met de gevolgen van de stijgende pensioenpremies in het kader van het verhogen van de dekkingsgraag bij het ABP. Deze factoren kunnen het financiële beeld voor 2012 en volgende jaren nog beïnvloeden.

Wet Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)

Wij hebben begin 2012 onderzocht of de voorziening pensioenen en uitkeringen voormalige leden GS van voldoende omvang is. Dit heeft geresulteerd in een extra toevoeging aan de voorziening in de jaarrekening 2011. Nog nagegaan wordt of er voor 2012 en volgende jaren een additionele toevoeging nodig is. In deze perspectiefnota is hiermee nog geen rekening gehouden.

Hieronder is een indicatieve kwantificering van deze onzekerheden opgenomen. Op grond hiervan hebben wij voorgesteld om daarvoor een begrotingsruimte te reserveren van € 0,5 mln. in 2012 en € 2,0 mln. in 2013 en volgende jaren.

Onderwerp	onzekerheid	effect	kans	risico	vanaf	risico per jaar					gem.
						2012	2013	2014	2015	2016	
Provinciefonds MRB	effect nieuwe rijksombuigen (bij fasering)	4.000	75%	3.000	2013		2.000	2.500	3.000	3.000	2.100
	herinvoering MRB zuinige auto's gaat door	-2.500	75%	-1.875	2014			-1.875	-1.875	-1.875	-1.125
	herinvoering MRB zuinige auto's gaat niet door	1.000	25%	250	2014			250	250	250	150
Rentebaten	achterblijvende ontwikkeling aantal auto's	500	50%	250	2012	250	250	250	250	250	250
	versnelde ontwikkeling aantal auto's	-500	50%	-250	2012	-250	-250	-250	-250	-250	-250
	niet indexeren vanaf 2014 (effect per jaar)	450	50%	225	2014			225	450	675	270
	snellere terugloop liquiditeiten/dalende rente	500	50%	250	2012	250	250	250	250	250	250
Kapitaallasten	minder terugloop liquiditeiten/stijgende rente	-500	50%	-250	2012	-250	-250	-250	-250	-250	-250
	herberekening bij begrotingsopstelling	250	50%	125	2012	125	125	125	125	125	125
CAO provincies	herberekening bij begrotingsopstelling	-250	50%	-125	2012	-125	-125	-125	-125	-125	-125
	afwijking t.o.v. reservering begroting	500	50%	250	2012	250	250	250	250	250	250
Wet APPA	afwijking t.o.v. reservering begroting	-500	50%	-250	2013		-250	-250	-250	-250	-200
	ontoereikendheid jaarlijkse toevoeging	500	50%	250	2012	250	250	250	250	250	250
	Totaaltellingen	3.450		1.850		500	2.250	1.350	2.075	2.300	1.695

bedragen x € 1.000 (- = voordelig effect op de ruimte)

Naast de hierboven genoemde begrotingsonzekerheden zijn er nog talrijke andere risico's en onzekerheden waar de provincie mee te maken heeft. Ook deze kunnen verstrekende financiële gevolgen hebben. Daarbij gaat het echter veelal om onzekerheden die niet direct te maken hebben met gekozen aannames in de begroting. Als voorbeelden kunnen worden genoemd de door het Rijk aangekondigde decentralisatieoperaties, waarbij taken met afgeroomde middelen worden overgedragen, de problematiek rondom Oostvaarderswold en de risico's ten aanzien van verstrekte geldleningen en garanties. Dergelijke risico's en onzekerheden worden jaarlijks in de paragraaf weerstandsvermogen bij de programmabegroting en het jaarverslag vermeld, een en ander in relatie tot de weerstandscapaciteit van de provincie. Als bijlage 4 is de paragraaf

weerstandvermogen uit de jaarrekening 2011 toegevoegd. De daarin opgenomen informatie is nog actueel.

Bijlagen

1. Bestuurlijke afspraken op financieel terrein

Algemeen

1. Er worden geen voorstellen gedaan zonder financiële dekking en een gedegen (operationele) risicoanalyse. Daarbij geldt het uitgangspunt dat structurele lasten afgedekt worden door structurele baten (looptijd langer dan 3 jaren) en incidentele lasten door incidentele baten. Onttrekkingen uit reserves worden beschouwd als incidentele baten.
2. Er vindt geen toerekening van loonkosten eigen personeel plaats aan investeringen. Loonkosten zijn periodekosten (dus ten laste van de exploitatie).
3. Tegenvallers worden in principe opgevangen binnen de portefeuille (programma/beleidsveld).
4. Uitgaven ten laste van de post onvoorzien worden altijd getoetst aan de criteria “onontkoombaar”, “onvoorzienbaar” en “onuitstelbaar”.
5. Ter bevordering van een integrale afweging worden meevallers via de reguliere planning- en controlcyclus bestemd (kadernota, voorjaarsnota, begroting, najaarsnota en jaarrekening).

Nieuw Beleid

6. Nieuw beleid (tenzij onontkoombaar, onvoorzienbaar en onuitstelbaar) wordt afgewogen bij de vaststelling van de kadernota waarbij het uitgangspunt geldt “oud voor nieuw”.
7. Voor het honoreren van nieuw beleid gelden een aantal voorrangsregels:
 - hoogste prioriteit heeft opgelegd nieuw beleid door hogere overheden;
 - daarna nieuw beleid dat zijn basis heeft in het coalitieakkoord/uitvoeringsprogramma;
 - daarna vrij beïnvloedbaar nieuw beleid (autonoom).
8. Bij de bekostiging van onontkoombaar, onvoorzienbaar en onuitstelbaar nieuw beleid waarvoor geen dekking (waaronder aanspraken op niet geormerkte strategische reserves) aanwezig is alsmede ongedekte tegenvallers wordt de portefeuillehouder Financiën in een vroegtijdig stadium betrokken.

Verhouding Rijk-Provincie

9. De provincie Flevoland hanteert het uitgangspunt dat geen eigen middelen geïnvesteerd gaan worden voor rijksontwikkelopgaven waarvoor het Rijk geen of onvoldoende middelen ter beschikking stelt.
10. Bezuinigingen op brede doeluitkeringen betekenen een versobering van de taak waarvoor deze doeluitkering werd ingezet, inclusief apparaatskosten en overhead. Transitiekosten kunnen over meerdere jaren verdeeld worden.
11. Efficiencykortingen die door het Rijk worden opgelegd dienen opgevangen te worden binnen de nieuwe taak.
12. Er worden geen extra eigen middelen van de provincie ingezet voor taken die gedecentraliseerd worden vanuit het Rijk, zowel niet voor de eigen dienst als voor de ondersteuning van derden.

Bestuurlijke Organisatie

13. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is een integrale verantwoordelijkheid. Bestuurders zijn dus mede verantwoordelijk voor de input zoals inzet financiële middelen, personeel e.d. (dus naast output en outcome).

2. Rapportage ombuigingen Programmamalasten

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
1. Ruimte	1.3 Natuur en Milieu				-32	Taakstelling Omgevingsdienst Flevoland	In het profielversterkend ombuigen is rekening gehouden met een taakstelling van € 32.000 . Deze is nu toegerekend aan de berekening van de desintegratiekosten, zonder correctie op de stelpost ombuigingen (geraamd voor 2015). Dit wordt nader uitgewerkt bij het opmaken van de programmabegroting 2013 van de Provincie Flevoland. Het is overigens niet uitgesloten dat de taakstellende begroting voor de OFGV bij nadere uitwerking soelaas biedt voor de dekking van genoemde taakstelling.
			-43	-43	-43	Verlaging Subsidie IVN / NMF 25%	Conform de afspraken in het coalitieakkoord is het subsidiebudget voor IVN met ingang van 2013 met 25% gereduceerd. Dit levert een besparing op van € 43.000. IVN is door ons geïnformeerd over deze aanstaande verlaging.
	1.4 Ruimte	-13	-13	-13	-13	Beëindiging Stimuleren vernieuwende activiteiten	Het subsidieplafond is door ons teruggebracht naar € 0 waardoor geen subsidieaanvragen meer ingediend kunnen worden. Daarmee is deze bezuiniging gerealiseerd.
		-2	-5	-9	-9	Ombuiging op geo-informatie.	Het aan de organisatie ter beschikking gestelde budget is door ons verlaagd.
		-16	-21	-21	-21	Beëindiging budget gedrukte kartografische kaarten	Het aan de organisatie ter beschikking gestelde budget is door ons verlaagd.
2. Bereikbaarheid	2.2 Mobiliteit			-1.265	-1.265	Herprioritering/versobering PMIT met als optie wijziging	De aankomende twee jaar wordt gebruikt voor een diepgaand onderzoek naar de

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
						waardingsgrondslagen en afschrijvingstermijnen	vervangingsinvesteringen voor de realisatie van de bezuinigingstaakstelling (herprioritering en versobering) waarbij onder andere gekeken wordt naar een aanpassing van waardingsgrondslagen en afschrijvingstermijnen.
		-185	-183	-183	-183	Beëindiging budget 'kleine investeringen wegen'	In de meerjarenbegroting 2012 is geen budget meer opgenomen voor kleine investeringen wegen. In de activiteitenplanning is hiermee rekening gehouden.
		-100	-100	-100	-100	Beëindiging budget 'kleine investeringen vaarwegen'	In de meerjarenbegroting 2012 is geen budget meer opgenomen voor kleine investeringen vaarwegen. In de activiteitenplanning is hiermee rekening gehouden.
3. Economie	3.1 Werk- gelegenheid		9	9	9	Beëindiging subsidie Ondersteuning SER Flevoland	Per saldo is hier sprake van een nadeel van € 9.000 omdat het beëindigen van de subsidie aan de SER Flevoland (€ 35.000 minder lasten) als consequentie heeft dat de SER per 2013 haar jaarlijkse bijdrage van € 44.000 aan de provincie beëindigd (€ 44.000 minder baten). Op termijn kan hier wel als compensatie een ombuiging op de formatie worden ingeboekt.
		-20	-20	-20	-20	Beëindiging jaarlijkse publicatie Flevonomics	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat de jaarlijkse publicatie van de Flevonomics met ingang van 2012 is stopgezet.
			-100	-100	-100	Beëindiging projectsubsidies Scholingsoffensief	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat er geen subsidies meer verstrekt worden omdat per 2013 het 'meerjarig Scholingsoffensief' wordt beëindigd.
			-228	-228	-228	Beëindiging meerjarige projectsubsidies Ondernemersbeleid	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij fors minder activiteiten op het terrein van startersbeleid en startersbegeleiding gaan uitvoeren en

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
		-92	-189	-189	-189	Afbouwen activiteiten economische gebieds promotie	ondersteunen. Vanaf 2013 zal alleen daar waar een directe relatie bestaat met de clusterontwikkeling uit de Economische Agenda Flevoland, nog beperkt sprake zijn van Ondernemersbeleid. De ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij in 2012 fors minder activiteiten gaan uitvoeren en ondersteunen ter verbetering van de bekendheid en het imago van Flevoland als vestigingsplaats. Vanaf 2013 vinden er in het geheel geen activiteiten meer plaats.
		-45	-45	-45	-45	Beëindiging bijdrage Flevo-aak	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat er vanaf 2012 geen subsidie meer wordt verleend aan de Bataviawerf voor het jaarlijkse onderhoud van de Flevo-aak
			-200	-315	-315	Verlaging subsidie OntwikkelingsMaatschappij Flevoland	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat per 2013 de jaarlijkse exploitatiesubsidie aan de OMFL structureel wordt verlaagd.
	3.2 Ontwikkeling en innovatie	-7	-7	-7	-7	Verlaging subsidie Land-, tuin- en bosbouw	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat enkele kleinschalige activiteiten op het gebied van landbouw niet langer worden ondersteund.
			-90	-140	-140	Verlaging subsidie Toerisme Flevoland Promotie	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat per 2013 de jaarlijkse exploitatiesubsidie aan de OMFL ten behoeve de business-unit Toerisme Flevoland structureel wordt verlaagd.
4. Samenleving	4.1 Samenleving en voorzieningen	-10	-20	-20	-20	Beëindigen subsidie Bestuurskosten vrijwilligersorganisaties	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat het budget in 2012 is gehalveerd, waardoor de subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
							jaren zijn verlaagd. Voor 2013 is aangekondigd dat de beleidsregel wordt ingetrokken en de subsidie wordt stopgezet.
			-449	-899	-899	Verlaging subsidie CMO Flevoland	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat is aangekondigd dat de subsidie vanaf 2013 en 2014 wordt verlaagd.
		-30	-30	-30	-30	Beëindiging subsidie Projecten welzijn	De ombuiging wordt gerealiseerd omdat geen bijdragen meer worden verstrekt voor projecten op het gebied van welzijn.
		-177	-158	-142	-137	Verlaging subsidies Versterking voorzieningen (Projecten sociale agenda)	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat er in vergelijking met voorgaande jaren minder activiteiten zullen plaatsvinden als gevolg van de heroriëntatie op de provinciale rol in het sociale domein.
		-37	-78	-78	-78	Beëindiging subsidie Telefonische hulpdiensten	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat het budget in 2012 is gehalveerd, waardoor de subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren zijn verlaagd. Wij hebben aangekondigd dat de subsidie vanaf 2013 wordt stopgezet.
		-33	-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Slachtofferhulp IJsselland/Flevoland	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat het budget in 2012 is gehalveerd, waardoor de subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren zijn verlaagd. Wij hebben aangekondigd dat de subsidie vanaf 2013 wordt stopgezet.
		-156	-376	-501	-501	Verlaging subsidie Sport Service Flevoland	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat er in vergelijking met voorgaande jaren de subsidiebeschikking 2012 is verlaagd. Daarnaast is aangekondigd dat de subsidie vanaf 2013 gefaseerd

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
							verder zal worden verlaagd. De ombuiging wordt als gevolg van een ingediende motie de komende jaren getemporeerd. Dit kan worden opgevangen op begrotingspost versterken voorzieningen sportbeleid.
		-11	-23	-23	-23	Beëindiging subsidie Sportmanifestaties	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat het budget in 2012 is gehalveerd, waardoor de subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren zijn verlaagd. Voor 2013 is aangekondigd dat de beleidsregel wordt ingetrokken en de subsidie wordt stopgezet.
		-36	-36	-36	-36	Beëindiging subsidie Sportverkiezing Flevoland	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij vanaf 2012 geen subsidie meer verstrekken voor de Sportverkiezing Flevoland.
		-20	-39	-39	-39	Beëindiging subsidie Grootschalige sportaccommodaties	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat het budget in 2012 is gehalveerd, waardoor de subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren zijn verlaagd. Voor 2013 is aangekondigd dat de beleidsregel wordt ingetrokken en de subsidie wordt stopgezet.
			-19	-19	-19	Beëindiging subsidie Regiocoach zeilen Lelystad	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij de subsidieverstrekking voor de Regiocoach zeilen niet zullen voortzetten vanaf 2013.
			-26	-26	-26	Verlaging subsidie Steunfunctie archeologie/monumenten	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat de subsidie voor de Steunfunctie archeologie / monumenten de komende jaren maximaal € 100.000 zal bedragen.
			-18	-35	-35	Verlaging subsidie Centrum Amateurkunst Flevoland	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij hebben aangekondigd dat de subsidie vanaf 2013 wordt

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
			-40	-80	-80	Verlaging subsidie Kunstzinnige vorming prim. onderwijs	verlaagd. De ombuiging wordt gerealiseerd doordat is aangekondigd aan de vier instellingen dat de subsidie vanaf 2013 wordt stopgezet. De toekomstige uitvoering van de provinciale steunfunctietaak cultuureducatie zal door een gecentraliseerde instelling worden uitgevoerd.
		-25	-125	-215	-215	Verlaging subsidie Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat er in vergelijking met voorgaande jaren de subsidiebeschikking 2012 is verlaagd. Daarnaast hebben wij aangekondigd dat de subsidie vanaf 2013 wordt verlaagd.
			-90	-182	-182	Beëindiging subsidie WSF-bibliotheek Almere	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat is aangekondigd dat de subsidie in 2013 wordt gehalveerd en vanaf 2014 wordt stopgezet.
					-1.522	Verlaging subsidie Omroep Flevoland (onderzoek)	De ombuiging staat geraamd voor 2015. We bereiden op ambtelijk niveau een plan van aanpak voor op welke wijze wij deze ombuiging in de uitgaven aan Omroep Flevoland denken te realiseren. We betrekken hierin de landelijke ontwikkelingen rondom regionale omroepen in het publieke mediabestel en de juridische procedures die lopen in de provincies Noord-Brabant, Noord-Holland en Utrecht.
	4.2 Jeugdzorg	-100	-200	-300	-400	Verlaging subsidie Jeugdzorg (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> • Vitree € 50.000 • Nieuw Veldzicht € 50.000 	We kunnen de ombuiging realiseren doordat subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren verlaagd zijn en we bij de uitvoering van activiteiten rekening houden met verlaagde

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
		-150	-315	-465	-615	<ul style="list-style-type: none"> Eigen Kracht Centrale € 100.000 Noodfonds € 100.000 Interprovinciaal beleid € 45.000 Week van de jeugdzorg € 30.000 Overige kosten € 25.000 Verlagingsubsidie Jongerenbeleid (oplopend naar 2015) op: <ul style="list-style-type: none"> Studieconferenties Gaaf € 50.000 Lagerhuis en nationaal jeugddebate € 15.000 Overige kosten jeugdbeleid € 100.000 Afsprakenkader gemeenten € 375.000 GGD VKM € 75.000 	budgetten voor jeugdzorg gerelateerde kosten.
							We kunnen de ombuiging realiseren doordat subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren verlaagd zijn en we bij de uitvoering van activiteiten rekening houden met verlaagde budgetten voor jongerenbeleid gerelateerde kosten.
	4.3 Cultureel erfgoed en kunstuitingen	-5	-5	-5	-5	Verlagingsubsidie Nieuw Land Erfgoedcentrum	Door de aankondiging van de ombuigingen vanaf 2013 is door Nieuw Land een zienswijze ingediend. Deze zienswijze is mogelijk van invloed op de realisatie van de ombuiging. De provincie zal de zienswijze meenemen in de besluitvorming op de subsidieaanvraag voor 2013.
						Beëindiging subsidie Cultuureducatie voortgezet	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij geen subsidie meer verstrekken voor Cultuureducatie

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
			-13	-13	-13	onderwijs Beëindiging subsidie Zomeracademie Appolo	voortgezet onderwijs. Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij hebben aangekondigd vanaf 2013 geen subsidie meer verstrekken voor de Zomeracademie Appolo.
		-35	-64	-64	-64	Verlaging subsidie 1-jarige cultuurprojecten	De ombuiging voor 2012 kunnen we realiseren door een verschuiving van subsidies voor 1-jarige naar 3-jarige cultuurprojecten. Vanaf 2013 wordt de ombuiging gerealiseerd doordat wij in 2012 het beleid voor subsidies op gebied van podiumkunsten zullen herzien. Wij hebben de betreffende subsidieontvangers op de hoogte gesteld van de noodzakelijke ombuigingen en de herijking in 2012 van het cultuurbeleid.
			-17	-17	-17	Beëindiging subsidie Flevolands Jeugd Symfonisch Orkest	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij hebben aangekondigd vanaf 2013 geen subsidie meer te verstrekken voor het Flevolands Jeugd Symfonisch Orkest.
		0,4	0,4	0,4	0,4	Beëindiging subsidie Scholieren Filmfestival	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij vanaf 2012 de subsidie voor het Scholieren Filmfestival niet voortzetten.
		-35	-70	-70	-70	Beëindiging subsidie Beeldende kunst excl.Almere/Lstad	De ombuiging wordt gerealiseerd doordat het budget in 2012 is gehalveerd, waardoor minder subsidiebeschikkingen in vergelijking met voorgaande jaren worden verstrekt. Met ingang van 2013 wordt de beleidsregel ingetrokken.
			-25	-25	-25	Verlaging subsidie Cultuurparticipatie	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij vanaf 2013 bij de subsidieverstrekking rekening zullen

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
							houden met verlaagde budgetten voor cultuurparticipatie.
			-21	-21	-21	Beëindiging subsidie Bevrijdingsfestival (N.B. zal niet worden geëffectueerd).	Deze ombuiging wordt bij nader inzien niet doorgevoerd. Bij het opstellen van de Programmabegroting 2013 zal een alternatieve invulling van dit ombuigingsbedrag worden gevonden.
			-178	-178	-178	Verlaging subsidie 3-jarige podiumprojecten regiobelang	Deze ombuiging wordt gerealiseerd doordat wij vanaf 2013 het beleid voor subsidies op gebied van podiumkunsten zullen herzien. Wij hebben de subsidieontvangers op de hoogte gesteld van de noodzakelijke ombuigingen en de herijking in 2012 van het cultuurbeleid.
			5	5	5	Verhoging subsidie Flitssubsidies voor de jeugd	Niet van toepassing.
5. Investerings- agenda	5.7 p-MJP			-30	-30	Verlaging cofinanciering Versterken leefbaarheid platteland	We hebben de ombuiging verwerkt in de jaarschijven 2014-2015 van de Productenraming 2012. De Flevolandse gemeenten zijn geïnformeerd dat bij een nieuwe POP-periode (Europese subsidies voor plattelandontwikkeling) van hen verwacht wordt, zorg te dragen voor benodigde cofinanciering van projecten.
				-50	-50	Verlaging cofinanciering Toeristische activiteiten	Idem
				-50	-50	Verlaging cofinanciering Basiszorg	Idem
				-4	-4	Verlaging cofinanciering Dorpsvernieuwing	Idem

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
6. Bestuur	6.1 Samenwerking & Bestuurlijke positionering	-70	-70	-70	-70	Verlaging cofinanciering Leefomgeving	Idem
		-13	-13	-13	-13	Beëindiging Dag van Flevoland	We hebben de ombuiging verwerkt in de jaarschijven 2012-2015 van de Productenraming 2012. De dag van Flevoland wordt niet meer gehouden.
						Verlaging Representatiekosten bestuur	Wij hebben de ombuiging gerealiseerd, deze heeft onder meer betrekking op een reductie van de aankoop bloemen ten behoeve van Gedeputeerde Staten.
			-30	-30	-30	Vermindering aantal dienstauto's van 4 naar 3	In 2012 expireert een leasecontract, de ombuiging wordt gerealiseerd met ingang van 2013.
		-48	-48	-48	-48	Beëindiging website Flevoportaal (Flevogids)	We hebben de ombuiging al in 2011 doorgevoerd. De jaarschijven 2012-2015 zijn hierop aangepast.
		-11	-11	-11	-11	Beëindiging budget voor bestuursactiviteiten	Wij hebben het budget voor bestuursactiviteiten laten vervallen.
		-96	-96	-96	-96	Beëindiging Infopagina provincienieuws	We hebben de ombuiging al in 2011 doorgevoerd. De jaarschijven 2012-2015 zijn hierop aangepast.
		-11	-11	-11	-11	Beëindiging budget Bestuurlijke lobby Flevoland (o.a. Flevo-ontbijt)	We hebben de ombuiging in 2011 doorgevoerd. De jaarschijven 2012-2015 zijn hierop aangepast.
		-4	-4	-4	-4	Beëindiging budget Lobbyruimte Den Haag	We hebben de activiteit beëindigd.
		-40				Beëindiging Imago-onderzoek	We hebben de incidentele ombuiging verwerkt in de jaarschijf 2012 van de Productenraming 2012.
			-125	-125	-125	Verlaging kosten Inter Provinciaal Overleg	De IPO-begroting 2012 en volgende jaren gaat uit van forse personele reductie. Echter het realiseren van deze bezuiniging is afhankelijk van het slagen van

Programma	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
	-45	-81	-81	-81	Afbouw samenwerkingsrelatie Dmitrov	flankerend beleid. De eerste kwartaalrapportage wordt in mei 2012 verwacht. Al in 2011 is het aantal activiteiten, projecten en werkbezoeken drastisch teruggebracht. Dmitrov wordt als taak omgebogen tot economische diplomatie. De jaarschijven 2012-2015 zijn hierop aangepast. De versobering is doorgevoerd, de ramingen 2012-2015 zijn aangepast.
	-25	-25	-25	-25	Versobering Relatiegeschenken	De Nieuwsbrieven worden op een andere wijze (digitaal) verstrekt; de ombuiging is daarmee gerealiseerd.
	-44	-44	-44	-44	Verlagings budget Nieuwsbrieven	De voorzieningen worden op een minimumniveau in stand gehouden; de begroting 2012-2015 is hierop aangepast.
6.2 Openbare orde en veiligheid	-5	-5	-5	-5	Versobering ondersteuning Provinciaal Coördinatie Centrum	Er is en wordt geen subsidie meer verleend.
	-5	-5	-5	-5	Beëindiging subsidie St. Marker Reddingsboot KNBRD	
	-18	-18	-18	-18	Versobering Opleidingen en oefenen	De opleidingen/oefeningen worden op een minimumniveau in stand gehouden.
	-2	-2	-2	-2	Versobering budget Veiligheidsnet	Het contract is beëindigd; Veiligheidsnet Flevoland is 'uit de lucht'.
6.4 Onvoorzien en stelposten		-500	-500	-500	Vanaf 2013 wordt versoberd op interne en externe I&P-compensatie	We hebben de betreffende instellingen schriftelijk op de hoogte gebracht van deze ombuigingsmaatregel.
6.5 Reserves	-75	-75	-75	-75	Beëindiging storting reserve Wonen, Welzijn en Zorg	We hebben de meerjarige storting in de reserve Wonen, Welzijn en Zorg in z'n geheel afgeeraamd.
			-1.000	-1.000	Halvering provinciale cofinanciering EU-projecten	Deze maatregel heeft betrekking op de nieuwe EU-programmaperiode 2014-2020. In de loop van 2013 zal

Programma	Programma- onderdeel	2012	2013	2014	2015	Toelichting	Rapportage Perspectiefnota 2012-2016
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	periode 2014-2020 wegens verwachte verlaging EU-financiering	duidelijk zijn of en hoeveel budget Flevoland zal ontvangen uit het EFRO-fonds. Naar aanleiding daarvan zal een nieuw OP worden ontwikkeld. In dit nieuwe OP 2014-2020 zal rekening gehouden worden met de verlaging van de provinciale cofinanciering.
		-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	Verlaging storting reserve infrafonds	In het PMIT 2012-2016 is de programmering van het investeringen wegen programma bijgesteld door een aantal projecten te temporiseren. Naast de noodzakelijke ombuiging in verband met de rijksbezuiniging op de BDU (andere belangrijke PMIT dekkingsbron).
Totaal ombuiging op Programmalaasten		2.851	6.022	9.773	11.579		

3. Actualisatie PMIT 2012-2016

Project nr.	WEGEN Naam Project	PMIT 2012		MUTATIE		ACTUALISATIE VJN 2012		TOELICHTING VOORJAARSNOTA 2012
		niet-jaarlijks onderhoud	investeringen	niet-jaarlijks onderhoud	investeringen	niet-jaarlijks onderhoud	investeringen	
11321	VOLLENHOVERBRUG reconstructie	250	2.500		-768	250	1.732	In het projectkrediet van € 7,5 mln. is een deel opgenomen ter dekking van mogelijke risico's op basis van een omgevings- en risico analyses. Gelet op het feit dat het grootste deel van de werkzaamheden voor 1 april 2012 gereed moeten zijn is de kans dat de benoemde risico's zich voordoen nihil. Om deze reden is het voorstel € 600.000 af te ramen waardoor de kapitaallasten voor investeringen wegen dalen. Tevens is het voorstel € 168.000 af te ramen voor een afzonderlijk project - in relatie tot de reconstructie van de Vollenhoverbrug - uit te voeren medio 2013 ter verbetering van de verkeersveiligheid voor het fietsverkeer op de aansluitingen Vollenhoverbrug-Repelweg-Kadoelermeer.
11101	MARKNESSERWEGxEMMELOORDSEWEG reconstructie kruispunt MARKNESSERWEG (Lindeweg<->Emmeloordseweg) aanleg parallelweg		2.700				2.700	
14104	LISDODDEWEG (Swifterweg<->Dronterweg) aanleg fietspad		0		60		60	Uit de planstudie en na overleg met bewoners blijkt dat het eerder geplande vrijliggende fietspad in 2014 niet nodig is. In plaats daarvan volstaat de aanleg van fietsstroken op de bestaande rijbaan voorzien van rode coating en markeringen. Voorstel is deze maatregel in 2012 uit te voeren en de vrijvallende middelen van € 340.000 te betrekken bij de programmering p-MIRT 2013-2017.
12109	OOSTERRINGWEG (Banterweg<->Friespad) onderhoud verharding rijbaan OOSTERRINGWEG (A6<->Friesepad) onderhoud verharding parallelweg OOSTERRINGWEG (Banterweg<->Friesepad) onderhoud verharding fietspad OOSTERRINGWEGxLEMSTERVAART onderhoud kunstwerk MUNTWEGxLEMSTERVAART onderhoud kunstwerk	325 25 105 60 0	75		150	325 25 105 60 150	75	Het onderhoud aan het kunstwerk MuntwegxLemstervaart staat gepland voor 2013. Bij nader inzien is het uit efficiency overweging- en voordelig het bestek onderhoud kunstwerk MuntwegxLemstervaart te combineren met het bestek onderhoud kunstwerk Oosterringwegx Lemstervaart en tevens uit te laten voeren door hetzelfde project team. Voorstel is betreffend project één jaar eerder uit te voeren.
12120	ESPELERRINGWEG (Espelerweg<->las ASB-DAB) onderhoud verharding rijbaan URKERWEGxZUIDWESTERRINGWEG onderhoud verharding kruispunt	150 140	50		-115	150 25	50	In overleg met de gemeente Urk en op basis van verkeersveiligheidsargumenten wordt de reconstructie van het kruispunt Urkerwegx Zuidwesterringweg versneld uitgevoerd van 2015 naar 2013. Gevolg is dat het onderhoud aan de verharding op het kruispunt gepland voor 2012 wordt gereduceerd tot onuitstelbare noodmaatregelen. Kosten bedragen € 25.000. Restant van het krediet wordt ingezet voor de werkzaamheden in 2013.
12007	ZUIDERRINGWEGxNEUSHOORNWEG en ZUIDERRINGWEGxHERTENWEG vervangen damwanden	70				70		
12104	MARKERWAARDDIJK opwaarderen weg	1.400	500	-1.400	-500	0	0	Voorstel is de geplande werkzaamheden in 2012 aan de Markerwaarddijk door te schuiven naar 2013. Reden is dat Rijkswaterstaat dit jaar een verkenning uitvoert naar de dijkversterking van de dijk waarvan de voorkeursoplossing begin 2013 bekend is. Het is dan ook duidelijk of de dijkversterking leidt tot verkeershinder en of een combinatie met de provinciale werkzaamheden gewenst en mogelijk is. Daarbij heeft eveneens een rol gespeeld dat bij een uitvoering in 2012 en 2013 de weggebruikers gedurende twee jaren met verkeershinder worden geconfronteerd. De onderhoudstoestand van de verharding en de verkeersveiligheids-situatie maken een jaar uitstel verantwoord.
11311	HANZEWEGxHOGE VAART onderhoud kunstwerk SWIFTERWEGxHOGE VAART onderhoud kunstwerk SWIFTERWEGxLAGE VAART onderhoud kunstwerk	50 65 95				210		Voorstel is het groot onderhoud aan de kunstwerken Hanzewegx Hoge Vaart en SwifterwegxLage Vaart één jaar door te schuiven en samen uit te voeren met het groot onderhoud aan de verharding van de Swifterweg uit efficiency en overlast management overwegingen. Dit wordt betrokken bij de programmering van het p-MIRT 2013-2017. Het resterende krediet is benodigd voor de noodzakelijk scopewijziging doordat uit nadere analyse blijkt dat de verharding op het kunstwerk en de leuningen vervangen moeten worden. Tevens wordt i.v.m. het vele fietsverkeer de werkzaamheden uitgevoerd in de nacht.

Project nr.	VAARWEGEN Naam PMIT-project	PMIT 2012		MUTATIE		ACTUALISATIE VJN 2012		TOELICHTING VOORJAARSNOTA 2012
		niet-jaarlijks onderhoud	investeringen	niet-jaarlijks onderhoud	investeringen	niet-jaarlijks onderhoud	investeringen	
10128	LEMSTERVAART aanbrengen natuurvriendelijke oever		493				493	
11321	VOLLENHOVERBRUG (bijdrage aan investeringswerk)	250				250		
11309	URKERSLUIS groot onderhoud	500		-55		445		Uit efficiency overwegingen is het voorstel het bestek revisie van de steiger bij de Urkersluis budgetneutraal onder te brengen bij project [12114] revisie aanlegsteigers.
12311	TOLLEBEKERBRUG vervangen remmingwerken	200				200		
12326	NOORDERSLUIS vastzetten aandrijvingshuis en revisie aandrijving brugdelen	150				150		
13121	HOGVE VAART bijdrage aanleg natuurvriendelijke oever		400				400	
-	Baggeren (bijdrage aan Waterschap)	200				200		
12114	Revisie aanlegsteigers	150		55		205		Zie toelichting bij project [11309] groot onderhoud Urkersluis.
11128	Niet jaarlijks onderhoud bestaande natuurvriendelijke oevers Flevoland	100				100		
06321	AFSTANDBEDIENING objecten en bruggen in Flevoland		2.970				2.970	
	TOTAAL (BRUTO)	1.550	3.863	-	-	1.550	3.863	
	Bijdrage PMJP (project afstandbediening vaarwegobjecten)		1.485				1.485	
	Dekking project afstandbediening vaarwegobjecten op basis van inverdienmodel		1.485				1.485	
	Bijdrage Synergiegelden KRW nvo's te NOP		87				87	
	Bijdrage POP-gelden t.b.v. aanleg nvo Hoge Vaart (Oostvaarderswold)		300				300	
	TOTAAL BIJDAGEN DERDEN VAARWEGEN	-	3.357	-	-	-	3.357	
	TOTAAL (NETTO)	1.550	506	-	-	1.550	506	

4. Paragraaf weerstandsvermogen Jaarverslag 2011 (onderdeel III:2 van het Jaarverslag 2011)

III:2 Weerstandsvermogen

2.1 Algemeen

Deze paragraaf gaat over de vraag of de provincie voldoende weerbaar is.

De provincie loopt tal van risico's. Een deel van de risico's wordt afgedekt door de al genomen (beheers)maatregelen. Op basis van een risicoanalyse worden de overige risico's bepaald (zogenaamd netto risico's), die niet afgedekt worden met een voorziening of een oormerk in een strategische reserve. De daarvoor benodigde capaciteit heet weerstandscapaciteit. Als die niet voldoende is moeten ingrijpende beleidswijzigingen worden doorgevoerd. In paragraaf 2.4 wordt de relatie gelegd tussen de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en de (weerstands)capaciteit die een provincie heeft om niet begrote kosten op te vangen (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), artikel 11). Dit wordt ook wel het weerstandsvermogen genoemd.

In 2008 heeft de provincie haar beleidskader omtrent Risicomanagement vastgesteld. De ontwikkelingen rond risicomanagement staan in paragraaf 2.2.1.

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door twee aspecten:

1. het risicoprofiel (paragraaf 2.2.2): de kans op het optreden van ongewenste gebeurtenissen met een nadelig financieel gevolg;
2. de weerstandscapaciteit (paragraaf 2.3): het maximum van inzetbare financiële middelen (buffer) om risico's structureel of incidenteel te kunnen opvangen.

2.2 Risicomanagement en risicoprofiel

Deze paragraaf wordt ingedeeld in twee delen, te weten 2.2.1 Risicomanagement en 2.2.2 Risicoprofiel.

2.2.1 Risicomanagement

De afgelopen jaren heeft de provincie fors ingezet op de ontwikkeling van Risicomanagement. In 2011 is op basis van de visie Risicomanagement (2008) een voortgangsrapportage opgesteld en besproken met de Statenwerkgroep P&C (november 2011). In deze voortgangsrapportage zijn verbeterstappen benoemd. Eind 2010 is de Visie op Risicomanagement uitgewerkt in een implementatieplan risicomanagement. Daarbij is beleid geformuleerd voor de wijze waarop risico's tegemoet worden getreden. Hierdoor worden onzekerheden tijdig ingeschat en worden passende maatregelen genomen. Gedeputeerde Staten en de directie zijn intensief betrokken op de ontwikkeling van risicomanagement. Het implementatietraject van risicomanagement is te onderscheiden in een bestuurlijk en ambtelijk traject. Ambtelijk is in 2011 progressie geboekt in het aantal uitgevoerde risicoanalyses.

Binnen de organisatie groeit het besef dat bij het streven naar de realisatie van beleidsdoelstellingen en in de bedrijfsvoering de provincie risico's loopt en te maken heeft met onzekerheden. Er is ruim aandacht voor van Provinciale Staten. In elk opvolgend sturingsdocument (Kadernota, Programmabegroting, Voor- en Najaarsnota en Jaarverslag) worden risico's en onzekerheden in kaart gebracht. Waar mogelijk en nodig worden concrete risico's berekend en wordt ter afdekking daarvan een voorziening getroffen (e.g. debiteurenrisico) of een bestemmingsreserve gevormd (bijvoorbeeld 'reserve personele frictie'). Sinds 2011 worden in de P&C cyclus de strategische risico's in het begrotings- en verantwoordingsproces geïntegreerd. Tot en met 2010 gebeurde dit separaat. Hierdoor is er toenemende aandacht voor beheersing van risico's. Daarnaast is de weerstandsparagraaf van het Jaarverslag, net als bij de Programmabegroting, verrijkt met een overzicht en kwantificering van de risico's (op basis van de geïnventariseerde relevante operationele en strategische risico's). Risicomanagement is hiermee een volwaardig onderdeel van de beleidsvoorbereiding, sturing en beheersing geworden. Door de genoemde ontwikkelingen is het risicobewustzijn van de organisatie toegenomen.

2.2.2 Risicoprofiel

In deze paragraaf kijken we terug op eerdere risico-inschattingen en bekijken we de huidige inschatting van risico's en onzekerheden. De som van de risico's bepaalt het benodigde weerstandsvermogen.

Het risicoprofiel is de totale weergave van de verschillende soorten risico's die de provincie loopt. Het risicoprofiel is een momentopname, de risico's veranderen in de loop van de tijd op de onderscheiden dimensies kans, impact en effect. Risico's verdwijnen, nieuwe risico's doen zich voor. Het risicoprofiel van twee jaar geleden ziet er anders uit dan het profiel van nu. Sommige beheersmaatregelen blijken effectief te zijn, andere (nog) niet.

De paragraaf Weerstandsvermogen in het Jaarverslag is in de eerste plaats bedoeld om terug te kijken op het afgelopen jaar en verantwoording af te leggen over veranderingen in het risicoprofiel. Tegelijkertijd kijkt risicomanagement vooruit: welke risico's kunnen zich voordien naar de huidige inzichten, welke beheersmaatregelen zijn genomen? Bij de toepassing van dynamisch risicomanagement kijken we in het Jaarverslag vooral terug ten opzicht van de laatste risico-inschatting te weten de Programmabegroting 2012 (zie paragraaf 2.4). Voor de volledigheid volgen we ook de ontwikkelingen in het verslagjaar, maar deze zijn ten dele al toegelicht in de Programmabegroting 2012. Bij de bestemming van het rekeningresultaat is - waar nodig - rekening gehouden met het huidige risicoprofiel, zowel voor de weerstandcapaciteit als voor te nemen beheersmaatregelen.

Bij dit risicoprofiel wordt dus een vergelijking gemaakt tussen het moment waarop de programmabegroting 2012 tot stand is gekomen (september 2011) en het moment waarop dit Jaarverslag tot stand is gekomen (maart 2012).

De risico's binnen het risicoprofiel van de provincie zijn in drie categorieën ingedeeld: bestuurlijk (B), strategisch (S) en operationeel (O):

- bestuurlijke risico's zijn te definiëren als onzekerheden die vooral optreden aan de inkomstenkant en het takenpakket van de provincie;
- strategische risico's zijn te definiëren als onzekerheden die vooral optreden bij grote projecten en programma's (speerpunten) en in de relatie met verbonden partijen;
- operationele risico's zijn te definiëren als onzekerheden die vooral ontstaan bij de uitvoering van taken. In elke categorie zijn de meest prominente risico's weergegeven en vervolgens gekwantificeerd.

Bij de strategische en operationele risico's wordt, naast de specifiek benoemde risico's, ook een totaalbeeld van de overige risico's gegeven en vervolgens gekwantificeerd. Dit totaalbeeld is gebaseerd op onderliggende inventarisaties en ervaringen uit het verleden. Deze methode past beter bij de verschillende soorten onzekerheden waar de provincie mee te maken heeft. Het kwantificeren van risico's is altijd een inschatting met een arbitrair karakter. Dit geldt zowel voor de bepaling van de kans alsook voor het effect van het risico. Het totaal aantal variabelen is van dien aard dat een wetenschappelijke berekening nauwelijks mogelijk is.

In tabel 2.2.A Risicoprofiel per 31-01-2012 wordt het risicoprofiel van de provincie weergegeven op basis van denkbare scenario's met een negatief beslag in financiële zin. Of een risico zich kan voordoen wordt uitgedrukt in procenten onder de noemer *kans*. Bij een kleine kans is 10% gehanteerd, bij een kans middel is 30% gehanteerd en bij een grote kans is 50% gehanteerd.

De *impact* is breed als het van invloed is (of een oplossing vraagt die invloed heeft) op alle thema's van de provincie (aangeduid met het getal 2), een beperkte impact als het zich voordoet op een beperkt aantal thema's (aangeduid met het getal 1), en een kleine impact zijnde een operationeel proces (aangeduid met het getal 0.5). Bij *effect* is een schatting gemaakt van de financiële consequentie bij het voordoen van het risico. Ook hier is gebruik gemaakt van de indeling in groot (7.5 miljoen), middel (=3 miljoen) en klein (1 miljoen). De reservering voor het beslag op de weerstandscapaciteit wordt berekend middels de formule kans x impact x effect. Nieuw bij effect is de typering extreem groot. Het is toegevoegd als bijzondere categorie wanneer het maximale bruto risico moeilijk is in te schatten, maar groter is dan € 7.5 miljoen. Bij de kwantificering van de risico's zijn de reeds genomen beheersmaatregelen meegewogen.

De presentatie gaat uit van individuele risico's met een gewogen risico dat groter is dan € 0,5 miljoen. Onder 'overige' worden die risico's uit de strategische risico-inventarisatie samen geteld, die individueel kleiner zijn dan € 0,5 miljoen.

Naast de risicocategorie is in tabel 2.2.A ook aangegeven of er sprake is van een structureel risico (str) of een incidenteel risico (inc).

Tabel 2.2.A Risicoprofiel per 31-01-2012

# PB 2012	# JV 2011	Onzekerheid/risico	cat.		risico PB 2012	reservering risico JV 2011	kans	impact	effect
1	1	OostvaardersWold	S	inc	3.75 mln	11.25 mln	groot	breed	extreem
-	nw 2	Deelakkoord natuur	B	str/ inc	0	3.75 mln	groot	beperkt	groot
2	3	Stille lasten	B	str	3.75 mln	3.75 mln	groot	beperkt	groot
4	4	Rijksbijdrage projecten	B	inc	2.25 mln	2.25 mln	middel	beperkt	groot
	nw 5	Beeindiging subsidies	B	inc	0	2.25	middel	beperkt	groot
5	6	Jeugdzorg	S	inc	1.5 mln	1.5 mln	groot	beperkt	middel
-	nw 7	OMALA	S	str	0	1.0	middel	klein	middel
-	nw 8	Juridische kosten	O	str	0	0.9 mln	groot	klein	middel
7	9	Omgevingsdienst FL	S	inc	0.9 mln	0.9 mln	groot	klein	middel
10	10	Organisatie transitie	O	inc	0.75 mln	0.75 mln	groot	klein	middel
11	11	Interne beheersing	O	inc	0.75 mln	0.75 mln	groot	klein	middel
12	12	Onderdekking overhead	O	str	0.75 mln	0.75 mln	groot	klein	middel
13	13	Overig bestuurlijk	B	str/ inc	0.9 mln	4.5 mln	middel	breed	groot
14	14	Overig strategisch	S	str/ inc	0.9 mln	0.9 mln	middel	beperkt	middel
15	15	Overig operationeel	O	str/ inc	1.5 mln	1.5 mln	groot	beperkt	middel
		Totaal			22.8 mln*	36.7 mln			

*aantal risico's uit de PB 2011 zijn vervallen uit dit overzicht dus de optelling van de kolom risico PB 2012 is daarom lager dan 22.8

Ten opzichte van het risicoprofiel bij de Programmabegroting 2012 zijn er:

4 nieuwe risico's (nieuw ten opzicht van Programmabegroting 2012);

1 verhoogd risico;

3 lagere risico's, vervallen of kleiner geworden;

6 ongewijzigde risico's.

Vervallen (kleiner of lager geworden) risico's zijn:

- Motorrijtuigenbelasting: door het onveranderde tarief van de opcenten is het risico op het vertrek van leasebedrijven uit de provincie kleiner geworden. Hierdoor staat het risico niet meer in de top van de risico's, maar het blijft een thema;
- Vitale coalities: door het inzetten en ontwikkelen van beheersmaatregelen is dit geen aparte categorie meer;
- Concessie Openbaar Vervoer: omdat de onderhandelingen om te komen tot een nieuwe concessie niet tot een afronding zijn gekomen, blijft de oude concessie van kracht. Het blijft een thema met het oog op de IJsseldelta concessie waar in 10 jaar tijd 200 miljoen provinciale middelen ingezet gaan worden.

Toelichting per risico

1. OostvaardersWold

Incidenteel risico: Op 7 maart is het Provinciaal inpassingsplan voor het OostvaardersWold door de Raad van State vernietigd. Hierdoor is een nieuwe politiek-bestuurlijke situatie ontstaan, waarbij een afweging moet worden gemaakt over het vervolgproces.

Op 22 maart jl. heeft de Bestuursrechter te Zwolle negatief geoordeeld over de vordering ILG inzake OVW tegen de Staat. De gevolgen van deze uitspraak worden betrokken in ons procesvoorstel.

Beheersmaatregelen: Wij werken verschillende scenario's uit die aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Het opgenomen risico is gebaseerd op het gewogen gemiddelde van verschillende scenario's. De scenario's variëren in hoe er met de grond en compensatieopgaven zal worden omgegaan en de mate van samenwerking met de andere gebiedspartners. Hierbij worden beheersmaatregelen, waaronder grondverkoop, faseren en samenwerkingsvormen in beeld gebracht.

2. Deelakkoord Natuur

Structureel risico: De verantwoordelijkheid voor het natuurbeheer gaat per 2014 volledig over naar de provincies. De onderhandelingen over de verdeling van middelen lopen nog.

Beheersmaatregelen: In de onderhandelingen blijven wij de uitzonderingspositie van Flevoland met betrekking tot de procedures over het OostvaardersWold benadrukken. Komende tijd zal bezien worden hoe de beheerlasten in overeenstemming gebracht kunnen worden met het beschikbare geld.

Afrekening ILG

Incidenteel risico: De afrekening van het ILG wordt niet alleen gebaseerd op de opgaven van de provincies (onderbouwd met een accountantsverklaring), maar wordt ook een beoordeling door het Comité van Toezicht (CvT) toegepast. De criteria die het CvT hierbij toepast zijn nog onbekend. Een deel van de juridische verplichtingen zijn in het deelakkoord aangemerkt als ontwikkelingsopgave waarvoor een grond-voor-grond-regeling van toepassing is. Het herinrichtingsproject Horsterwold -Kotterbos valt hieronder. Hiermee is een bedrag van circa € 6 miljoen gemoeid. De uitkomsten hiervan zijn nog ongewis.

3. Stille lasten

Structureel risico: Bij de start van de provincie Flevoland is een groot aantal wegen, kunstwerken, sluizen, etc. 'om niet' overgedragen. Om deze reden wordt op de 'om niet' overgedragen objecten niet afgeschreven, terwijl de objecten op den duur wel moeten worden vervangen. De lasten van deze vervangingsinvesteringen zijn niet eerder geraamd. Dit worden de stille lasten genoemd. In het financiële kader voor de coalitieperiode 2011-2015 is hiervoor € 9 miljoen gereserveerd. Op dit moment is nog onvoldoende inzicht in de omvang, tempo en kosten van deze problematiek.

Beheersmaatregelen: Wij gebruiken de periode 2012-2013 om het rapport Cebeon dat een aanzet geeft voor inzicht in de stillelastenproblematiek van Flevoland nader te verdiepen. In dit onderzoek zullen we ook de afschrijvingstermijnen die Flevoland hanteert betrekken. Aan de hand van dit onderzoek kan vervolgens bepaald worden welke bedragen in het meerjarenperspectief opgenomen dienen te worden vanaf 2016.

4. Rijksbijdrage projecten

Incidenteel risico: Veel beleidsvoornemens van het Rijk zijn nog niet concreet gemaakt en vertaald in formele wetgeving. Mogelijke nieuwe bezuinigingsrondes en daaruit volgende wetgeving dienen zich aan. Hierdoor komen toezeggingen van partners (inclusief het Rijk) voor specifieke opgaven mogelijk onder druk te staan.

Beheersmaatregelen: Beïnvloeding van Rijk tot snelle duidelijkheid cq. aanvullende financiering voor Rijksopgaven.

5. Beëindiging of vermindering subsidies

Incidenteel risico: In 2011 heeft de provincie het profiel provincies omarmd. Dit betekent dat de provincie zich terugtrekt op een aantal kerntaken. Samen met de benodigde bezuinigingen heeft dit geleid tot profielversterkend ombuigen. Om deze ombuiging te realiseren bouwt de provincie een aantal subsidierelaties af. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat subsidierelaties (instellingen) gaan ageren tegen deze voorgenomen afbouw van subsidierelaties (zowel via een politieke lobby als via een procesgang bij de gerechtelijke macht). Het nemen van afwijkende beslissingen zet de provinciale begroting onder druk omdat de afbouw van subsidies reeds is ingeboekt in de begroting.

Beheersmaatregelen: zorgvuldig, juridisch houdbaar proces van afbouw.

6. Jeugdzorg

Incidenteel risico: Het Rijk heeft bepaald dat de provinciale verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg wordt overgedragen aan de gemeenten. De wijze waarop, en het tijdstip van overdracht, is afhankelijk van de voortgang van nieuwe wetgeving en landelijke afspraken. We zorgen voor een ordentelijke overdracht, binnen het door Provinciale Staten vastgestelde toetsingskader voor de overdracht van de jeugdzorg.

De risico's zijn benoemd in de landelijke transitie agenda. Het gaat voor de provincies om de volgende risico's:

- Risico's voor de eigen organisatie als boventallige formatie of verdwijnen deskundigheid.
- Risico's gerelateerd aan het beëindigen van subsidierelaties, als wachtgeld, infrastructuurle en mogelijk andere beëindigingskosten.

Beheersmaatregelen:

- In IPO verband moeten daarom in onderhandelingen met het Rijk en de VNG goede overgangsregelingen worden afgesproken.
- In de subsidiebeschikkingen van 2012 is de beëindiging van de provinciale subsidiering op het moment van de overdracht al aangekondigd.
- Bij het aangaan van nieuwe verplichtingen wordt rekening gehouden met de overdracht.

7. OMALA (zie ook Paragraaf 6 Verbonden partijen)

Structureel risico: De ontwikkelingen rond de luchthaven Lelystad blijven achter bij eerdere verwachtingen. Voor de ontwikkeling van een hoogwaardig bedrijventerrein is de uitbreiding van de luchthaven belangrijk. Het achterblijven van de ontwikkeling van de luchthaven Lelystad heeft een negatief effect op de verkoop van gronden. Naast de achterblijvende ontwikkeling van de luchthaven speelt ook de economische recessie een negatieve rol op de verkoop van gronden. Uitblijvende of achterblijvende grondverkoop zetten het bedrijfsresultaat van OMALA onder druk. Negatieve bedrijfsresultaten hebben invloed op dividendbetalingen.

Beheersmaatregelen: OMALA heeft als onderdeel van de herziene GREX een acquisitieplan gemaakt om de grondverkoop zoveel mogelijk te stimuleren. De strategische ligging van OMALA is ook zonder verdere ontwikkeling van Luchthaven Lelystad interessant voor het bedrijfsleven. Om de bedrijfskosten op lange termijn te beperken wordt een groot deel van het personeel ingehuurd en niet in loondienst genomen. Op korte termijn betekent dit echter wel dat de loonkosten hoger zijn. Alle investeringsbeslissingen lopen via de aandeelhoudersvergadering.

8. Juridische kosten

structureel risico: Er is sprake van een ontwikkeling in de maatschappij dat steeds vaker een beroep wordt gedaan op de rechter. Ook de provincie merkt dat betrokkenen vaker de rechtmatigheid van een besluit van de provincie aanvechten en in beroep gaan. Dit leidt tot stijgende juridische kosten en in voorkomende gevallen ook tot mogelijk toegewezen (schade)claims.

Beheersmaatregelen: Bij de uitvoering van haar taken mag de provincie rechtmatigheid niet uit het oog verliezen en blijft zorgvuldigheid van belang. Om de rechtmatigheid te benadrukken ontwikkelt de provincie een herijkte visie op rechtmatigheid.

9. Omgevingsdienst Flevoland

Incidenteel risico: Op het moment van het opmaken van de Jaarrekening bereiden besturen van Flevoland en Noord-Holland en 15 gemeenten in Flevoland en Gooi & Vechtstreek de besluitvorming voor het onderbrengen in een Gemeenschappelijke Regeling (GR) van alle provinciale en gemeentelijke taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor. Hieraan ligt een projectplan voor de opstartfase en een taakstellend businessplan ten grondslag, dat in 2012 moet worden uitgewerkt. De bedrijfsvoeringdoelstellingen zijn ambitieus. De GR krijgt geen eigen vermogen mee, tegenvallers in de opstartkosten of de exploitatie leiden tot versobering of vermindering van taken of tot verhoging van bijdragen van partners. Daarnaast is er sprake van transitiekosten. Direct personeel gaat mee en er kan voor circa 14 fte overheadpersoneel overgaan. Hierover moeten met individuele medewerkers, OR en GO nog afspraken gemaakt worden. Als latende organisatie staat de kwaliteit van de interne dienstverlening ten behoeve van de andere provinciale taken onder druk. In de besluitvorming is versnelde afbouw vanaf 1-1-2013 voorzien. Uitgangspunt is dat door verhuur aan de OFGV geen leegstand in het provinciehuis optreedt.

Beheersmaatregel: Naar de OFGV zelf is een strakke sturing op uitvoering van het projectplan en de opstelling van de exploitatiebegroting nodig. Nadere bestuurlijke afspraken moeten nog gemaakt worden over verhuur. Niet verhuren leidt tot een substantieel risico van leegstand. De bedrijfsvoering van de provincie dient anders ingericht te worden, passend binnen de doelstelling van interne beheersing en transitie van de gehele organisatie. De plannen daarvoor worden in 2012 opgesteld.

10. Organisatie transitie

Incidenteel risico: Bij het opstarten van samenwerking, bundeling van taken of het anders organiseren van taken binnen de provincie is er een bepaalde periode nodig om de efficiencydoelstellingen te realiseren. Daarnaast is de verwachting dat er opstart- en investeringskosten gemaakt worden. De uitwerking van het transitieprogramma heeft in de 2^e helft 2011 vertraging opgelopen. In sommige situaties is het mogelijk dat de ombuiging trager of niet plaats heeft. De transitie vraagt competenties die verder moeten worden ontwikkeld. De hoogte van deze uitgaven en de mate van anders organiseren van taken is op dit moment onzeker. In het Coalitieakkoord is afgesproken om hiervoor € 2,3 miljoen apart te zetten, gebaseerd op globale berekeningen.

Beheersmaatregel: nadere uitwerking van de transitieopgave en de daarvoor benodigde middelen.

11. Interne beheersing

Incidenteel risico: Het is van groot belang dat onze organisatie haar interne beheersing op orde heeft. We geven een sterke impuls aan het ambitieniveau op dit punt, zoals in de accountantsrapportage bij de jaarrekening 2010 is aangegeven. Het op orde krijgen van de interne beheersing is weerbarstig en intensief. De volgende risico's zijn te onderkennen:

1. Ontoereikend budget ter bekostiging van de geplande maatregelen;
2. Vertraging in de realisatie;
3. Verschillende ondersteunende afdelingen zijn belast met het doorvoeren van de maatregelen. De maatregelen werken op elkaar in en zijn qua effectiviteit afhankelijk van elkaar. Wanneer de afstemming dan wel realisatie binnen één van de afdelingen faalt of vertraagt zal de effectiviteit van het totale pakket afnemen.

Beheersmaatregel: Plan van Aanpak Interne Beheersing, inclusief monitoring door Provinciale Staten (lopend), doelmatigheidsonderzoeken, kennisdeling en samenwerking met andere overheden.

12. Onderdekking overhead

Structureel risico: Het collegeuitvoeringsprogramma voorziet in een andere invulling van de provinciale taken. De overheadkosten worden globaal toegerekend naar producten. Sturing en beheersing vindt plaats via budgetten van de ondersteunende afdelingen. Ondersteunende diensten verliezen enkele van hun (interne) klanten, de (interne) vraag wordt minder of er is minder budget beschikbaar. Dit betekent andere inzet, efficiënte en sobere inrichting en het risico van vermindering van serviceniveau en kwaliteit van de dienstverlening. Daarenboven kan er sprake zijn van onderdekking van de materiële overheadkosten (gebouwgebonden kosten).

Beheersmaatregel: nadere uitwerking van de organisatietransitie met bijzondere aandacht voor de gebouwgebonden kosten en het implementeren van het nieuwe werken.

13. Overig bestuurlijk

Incidenteel en structureel risico: Met de extra bezuinigingen die het Rijk zeer waarschijnlijk moet nemen, neemt ook de kans op bezuinigen bij provincies toe. Daarnaast blijft het thema Motorrijtuigenbelasting relevant. Niet alleen het Rijksbeleid, maar ook de ontwikkeling in de aantallen auto's binnen Flevoland. Verder is de continuering van het beheer van OP-WEST voor Europese Programma na 2014 onzeker. Ook verwachten wij gevolgen van de invoering van de wet HOF (Houdbaarheid OverheidsFinanciën), maar over de exacte doorwerking ervan is nog geen voorspelling te doen. De aanbesteding van OV- concessies is moeizaam en is een punt van onzekerheid. Tot slot heeft de provincie 15 verbonden partijen (zie paragraaf 6 Verbonden partijen) waar zij risicodragend in participeert. Met de oprichting van DE-on, de investeringsagenda en vitale coalities komen daar mogelijk meer verbonden partijen of risicodragende participaties bij. Verbonden partijen hebben veel last van tegenvallende rentestanden (Nazorgfonds, Windesheim) en zware marktomstandigheden. Bij de Programmabegroting 2012 zijn de volgende risico's onder overige bestuurlijke risico's opgenomen: de continuering van Europese programma's en efficiencykortingen vanuit het Rijk op het Provinciefonds. De accountant heeft bij de interim controle geoordeeld de risico-inschatting bij verbonden partijen te voorzichtig te vinden. Samenvattend resulteert dit in een hogere inschatting van de overige bestuurlijke risico's (van € 0,9 miljoen bij de Programmabegroting 2012 naar € 4.5 miljoen bij het Jaarverslag 2011).

Beheersmaatregelen: Risicospecifieke beheersmaatregelen plus een nadere analyse van de stille reserves en de waardering van aandelenkapitaal (zie 2.3).

2.3 Weerstandscapaciteit

Het begrip weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid bijgesteld moet worden en/of dat doelstellingen niet kunnen worden gerealiseerd. De weerstandscapaciteit waarover de provincie beschikt heeft een incidentele component en bestaat uit de algemene reserve, vrije (niet geormerkte) bestemmingsreserves en stille reserves. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onbenutte belastingcapaciteit en het bedrag aan onvoorzien in de jaarlijkse Programmabegroting. Het karakter van de componenten is verschillend. Zo kunnen reserves slechts eenmalig worden ingezet en kent de belastingcapaciteit een structureel karakter.

In 2011 zijn de incidentele en de structurele component bijgesteld (zie onder meer paragraaf 2.3 van de Programmabegroting 2012). Onderstaand worden de vier grote bijstellingen gepresenteerd:

1. In 2004 is vanwege een aandelenruil de marktwaarde van de onze aandelen bepaald op € 12,4 miljoen. In de huidige marktsituatie is het opportuun om uit te gaan van de boekwaarde van het aandelenbezit gewaardeerd tegen historische kostprijs conform balanswaarde. In de programmabegroting 2012 is deze wijziging reeds doorgevoerd, hierdoor is de stille reserve bijgesteld naar € 2,221 miljoen. De waarderingsgrondslag van de stille reserve is bij de vaststelling van het Jaarverslag 2011 opnieuw grondig tegen het licht gehouden. Om een zo getrouw mogelijk beeld van de weerstandscapaciteit te schetsen is de component stille reserve naar nihil bijgesteld. Dit heeft effect op de incidentele weerstandscapaciteit.
2. In het Regeerakkoord is afgesproken dat de normering van de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting wordt aangescherpt. Deze onbenutte belastingcapaciteit daalt hierdoor fors in 2012 naar € 17,2 miljoen.
3. Conform de Programmabegroting 2012 is de post Onvoorzien naar € 0,3 miljoen bijgesteld.
4. De vrije ruimte in de bestemmingreserves is met € 19,5 miljoen verminderd naar € 3,1 miljoen. Zowel de reserve Strategische projecten als de reserve Infrafonds zijn voor het volledige bedrag geormerkt (samen in totaal € 14,4 miljoen). Deze oormerken veroorzaken de vermindering van de vrije ruimte in de bestemmingreserves.

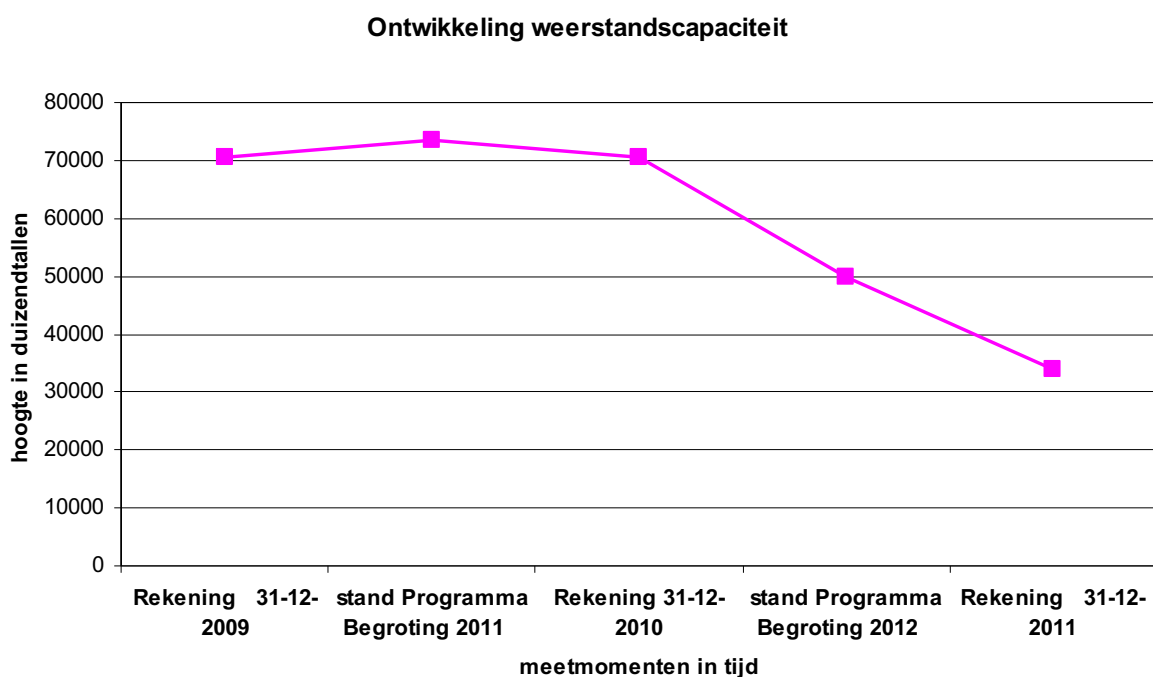
Bovenstaande bijstellingen hebben effect op de weerstandscapaciteit. Deze weerstandscapaciteit vermindert daarmee met € 36,7 miljoen ten opzichte van de weerstandscapaciteit per 31-12-2010 tot € 33,9 miljoen (stand 31-11-2011).

Tabel 2.3.A Ontwikkeling weerstandscapaciteit

€ 1.000		Rekening 31-12-2009	stand Programma Begroting 2011	Rekening 31-12-2010	stand Programma Begroting 2012	Rekening 31-12-2011
Incidenteel	Algemene reserve	10.063	14.944	9.208	11.831	13.248
	Bestemmingsreserves (vrije)	19.405	17.570	22.632	19.480	3.114
	Stille reserves	12.421	12.421	12.421	1.221	0
	Aandelen-bezit					
Totaal incidenteel		41.889	44.935	44.261	32.532	16.362
Structureel	Onbenutte belastingcapaciteit	28.000	28.000	25.700	17.200	17.200
	(jaarlijks)					
	Onvoorzien	600	600	600	300	300
Totaal structureel		28.600	28.600	26.300	17.500	17.500
Totaal		70.489	73.535	70.561	50.032	33.862

Op de volgende pagina wordt de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit grafisch weergegeven in grafiek 2.3.B Ontwikkeling weerstandscapaciteit.

Grafiek 2.3.B Ontwikkeling weerstandscapaciteit

2.4 Weerstandscapaciteit versus risico's

Het weerstandsvermogen geeft dus aan hoeveel financiële ruimte de provincie heeft om substantiële tegenvallers op te vangen. Voldoende weerstandsvermogen voorkomt dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen of het verhogen van tarieven of belastingen. Dit weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een dekkingsgraad. In tabel 2.4.B Ontwikkeling weerstandsvermogen is het weerstandsvermogen ter verduidelijking weergegeven als de weerstandscapaciteit minus het risicoprofiel. De dekkingsgraad wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door het totaal van de netto risico's. Het kunnen dekken van deze tegenvallers uit het weerstandsvermogen is een beheersmaatregel binnen het risicomanagement van de provincie. Uitspraken van de BBV commissie geven aan dat overheden ernaar dienen te streven dat de weerstandscapaciteit minimaal 1 tot 1,5 keer de hoogte van netto risico's bedraagt. Hoe hoger de dekkingsgraad hoe groter de kans dat de provincie in staat is om haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen. Vice versa geldt hoe lager de dekkingsgraad hoe minder ruimte de provincie heeft om haar tegenvallers, onzekerheden en risico's op te vangen.

Tabel 2.4.B Ontwikkeling weerstandsvermogen

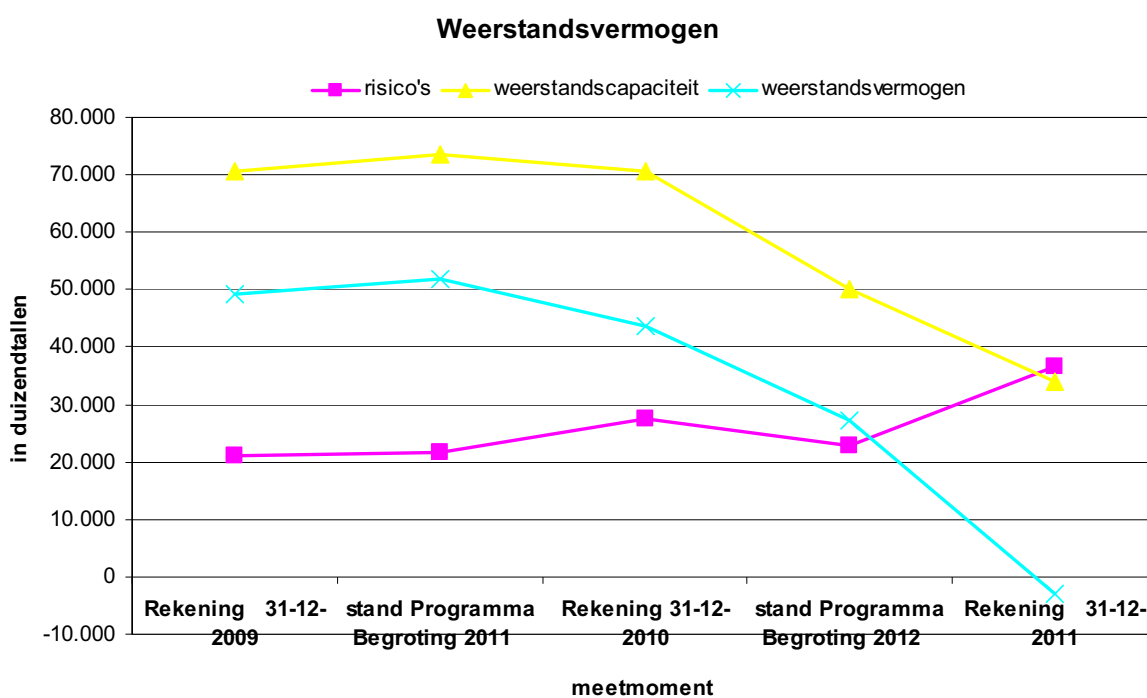
€ 1.000	Rekening 31-12-2009	Programma-Begroting 2011	Rekening 31-12-2010	Programma-begroting 2012	Rekening 31-12-2011
Totaal risico's	21.200	21.800	27.600	22.800	36.700
Weerstandscapaciteit	70.489	73.535	70.561	50.032	33.862
Weerstandsvermogen	49.289	51.735	43.539	27.232	-2.838
Dekkingsgraad	3,3	3,37	2,57	2,19	0,92
Percentage	30,70%	29,65%	38,80%	45,57%	108,39%

Het risicoprofiel stijgt van € 21,2 miljoen bij de Jaarrekening 2009 naar 36,7 miljoen bij de Jaarrekening 2011. De dekkingsgraad daalt van 3,3 naar 0,92 wat betekent dat de mogelijke financiële dekking voor de potentiële tegenvallers en onzekerheden in de vorm van risico's krappert. Van grote invloed op het stijgende risicoprofiel van de provincie zijn potentiële Rijksbezuinigingen, het Deelakkoord Natuur en specifiek de situatie rond OostvaardersWold.

Risico's leggen voor een bedrag van € 36,7 miljoen beslag op de weerstandscapaciteit. Er is € 33,9 miljoen weerstandscapaciteit beschikbaar. Dit betekent dat er mogelijk € 2,8 miljoen te kort weerstandsvermogen is om de potentiële risico's op te kunnen vangen.

De provincie gebruikt hiermee 108,39 % (was 38,8%) van de weerstandscapaciteit. De incidentele risico's zijn € 18,2 miljoen en waren bij de Programmabegroting 2012 € 14,4 miljoen (incidentele weerstandscapaciteit € 16,4 miljoen, 110,9 %). De structurele risico's zijn € 18,5 miljoen en waren bij de Programmabegroting 2012 € 8,4 miljoen (structurele weerstandscapaciteit € 17,5 miljoen, 105,7%).

Grafiek 2.4.C Grafische voorstelling ontwikkeling weerstandsvermogen

De minimale grens van de algemene reserve als percentage van de totale lasten is op 5% vastgelegd. Deze ondergrens is op 27 januari 2011 door Provinciale Staten vastgesteld en opgenomen in de Nota Reserves & Voorzieningen. Hierin is tevens vastgelegd dat bij het doorbreken van de ondergrens maatregelen worden genomen. De algemene reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Indien er sprake zou zijn van doorbreken van de ondergrens en als beheersmaatregel besloten wordt tot overheveling van het (niet geormerkte deel van de) reserve strategische ontwikkelingsprojecten naar de Algemene Reserve heeft dit geen invloed op het dekkingspercentage.

Tabel 2.4.D Ondergrens Algemene reserve

	Rekening 31-12-2010	Programmabegroting 2012	Rekening 31-12-2011
Algemene reserve	9.208	11.831	13.248
Totale lasten	238.660	208.136	241.783
Dekkingspercentage	3,9%	5,7%	5,5%

(bedragen x € 1.000)